

SPREJET ZAKON O NACIONALNIH SVETIH NACIONALNIH MANJŠIN

Narodna skupščina Republike Srbije je na XI izredni seji dne 31. avgusta 2009 godine sprejela Zakon o nacionalnih svetih nacionalnih manjšin ("Službeni glasnik RS" št. 72/2009), ki je postal pravno veljaven dne 11. septembra 2009.

S tem dnevom so istočasno prenehale veljati določbe 24. člena Zakona o varstvu pravic in sovobiščin nacionalnih manjšin ("Službeni list SRJ" št. 11/02), ter Pravilnik o načinu dela skupščin elektorjev za volitve svetov nacionalnih manjšin ("Službeni list SRJ" št. 41/02), ki so obravnavali postopek za izvolitev (formiranje) nacionalnih svetov. To obenem pomeni da so prenehale veljati vse odločbe o izvolitvi elektorjev v slovenskih društvih ter dolgo zbirani listki podpore elektorjem, ali drugače povedano, da je celotno dotedanje delo in prizadevanje v slovenskih društvih bilo zaman.

Prva novina v novem zakonu je bila, da so nacionalne manjšine, ki do dneva stopanja zakona v veljavo niso imele nacionalnega sveta, morale v roku tridesetih dni vložiti Ministrstvu za človeške in manjšinske pravice Republike Srbije zahtevo za formiranje nacionalnega sveta ki je morala biti podprta s sodno overjenimi izjavami najmanj 5% pripadnikov nacionalne manjšine po rezultatih zadnjega popisa prebivalstva iz leta 2002 (44. člen). Pripadniki slovenske nacionalne manjšine smo ta pogoj uspešno izpolnili. Vložena zahteva predsednika Društva Slovencev "Sava" v Beogradu je bila v kratkem času podprta s overjenimi izjavami čez 10% pripadnikov slovenske nacionalne manjšine.

Postopek v novem zakonu predvideva dva načina volitve nacionalnih svetov in sicer: neposredno po volilnih seznamih, in kot do sedaj, po elektorski skupščini. Vsaka nacionalna manjšina lahko izbere način ki ji najbolj ustreza.

Pogoj za uporabo prvega načina je vpis zadostnega števila (nekaj manj kot 50%) pripadnikov nacionalne manjšine z splošno volilno pravico v poseben volilne sezname. Vpis v te volilne sezname je pravkar v teku. Odziv volilcev pri vpisu v posebne volilne sezname je težko napovedati, ker do sedaj tega ni bilo v praksi. Postopek je zelo enostaven, dovolj je izpolniti obrazec zahteve za vpis v volilni seznam ter ga dostaviti organu upravne enote lokalne samouprave po kraju bivališča.

Drugi način izvolitve nacionalnega sveta po elektorski skupščini, pogojuje obstoj zadostnega števila elektorjev ki jih nacionalna manjšina podpira, da bi se elektorska skupščina ki jo organizira Ministrstvo za človeške in manjšinske pravice RS lahko opravila. Predpisano število elektorjev je odvisno od

Franjo Lamprecht, olje na platnu, 38 x 50

velikosti manjšine. Slovenska nacionalna manjšina bo morala podprti oz. izvoliti najmanj 20 elektorjev.

Elektorja lahko določi organizacija, združenje ali politična organizacija ki v svojem nazivu vsebuje predznak nacionalne manjšine, ter da je s statutom določeno da združuje in deluje v interesu določene nacionalne manjšine. Prav tako je lahko elektor tudi posamezni pripadnik nacionalne manjšine ki pridobi pooblastilo ministrstva za zbiranje glasov podpore. Sleherni elektor, brez ozira ali je določen od strani slovenskega društva, ali pa je pridobil pooblastilo ministrstva, mora zbrati najmanj 100 sodno overjenih glasov potpore svojih rojakov. Apeliramo na vsa slovenska združenja da zavzeto nadaljujejo aktivnosti v smeri končne izvolitve nacionalnega sveta slovenske manjšine.

Vladimir Uršič

STO LET ODONA VERTOVŠKA

V Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu praznovan redek jubilej

Slabo novembrsko vreme ni bilo ovira za številne znance in prijatelje Odon Vertovška, ki so se 18. novembra zbrali v Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu. Razlog je bila proslava stotega rojstnega dne najstarejšega Slovenca v Beogradu in hkrati tudi najstarejšega člana društva Sava. Intervju z gospodom Vertovškom je bil objavljen že leta 2004, v tretjem Biltenu Društva Sava, ob njegovem petindevetdesetem rojstnem dnevu. Z velikim veseljem smo takrat ugotovili, da se udeležuje vseh praznovanj, ki jih organizira Društvo in da vsi člani kažejo veliko občudovanje za človeka, ki razumno, enostavno in realno presoja zelo različne in zapletene situacije, ki so zaznamovale njegovo življenje.

Gospa Jadranka Šturm-Kocijan, odpravnica poslov Veleposlaništva Republike Slovenije, ki je organizirala ta sprejem v čast proslave velikega jubileja, je še posebno poudarila: „V čast mi je, da lahko danes v imenu slovenske ambasade čestitam stoti rojstni dan gospodu Vertovšku, najstarejšemu Slovencu v Beogradu in verjetno v vsej Srbiji“ in dodala, da je on „prvi in edini človek, ki mu je do sedaj voščila stoti rojstni dan.“ Pozdravljajoč vse prisotne, še posebno pa slavljenca, je predsednica občine Stari grad, v kateri gospod Vertovšek stanuje, gospa Mirjana Božidarević, predala darilo za rojstni dan - občinski grb in knjigo o Beogradu. Od srca mu je zaželela, da bi še naslednjih sto let preživel v veselju, na kar je slavljenc v smehu odgovoril, da to preprosto ni mogoče.

Odon Vertovšek se je rodil 14. novembra 1909 v Mokronogu. Težke razmere med Prvo svetovno vojno so pogojevale preselitev družine v Kozje, kjer je končal osnovno šolo. Šolanje je nadaljeval v Mariboru. V Beograd je prišel 1. oktobra 1927. Tu se je vpisal v Kraljevo vojno akademijo takratne Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kot vojni štipendist je leta 1939 končal Gradbeno fakulteto in dobil čin kapetana inženirsko tehnične stroke. Po koncu šolanja je živel v Osijeku, kjer je pomagal pri izgradnji obrambnih trdnjav proti Madžarski. Začetek Druge svetovne vojne ga je ujel na poti na kraj mobilizacije - Čačak. Iz Čačka je njegova enota, umikajoč se pred Nemci, krenila proti Sarajevu. Dne 16. aprila 1941 je bil ujet. Štiri leta in štiri mesece je preživel v zaporih Nurenberg, Hamelburg in Hamerstein.

Kot najtežji del bivanja v ujetništvu, je poudaril obdobje od

31. januarja do 25. marca 1945. Takrat je okrog 500 ujetnikov šlo iz taborišča Hamerstein v taborišče Sandbostel, kljub močnemu mrazu in snegu do pasu. Spali so pod jasnim nebom, v življenju sta jih držala krompir in repa, še bolj pa upanje, da se bodo vrnili domov. Po vrnitvi iz ujetništva, od 1. oktobra 1945 dela v JLA na najodgovornejših položajih. Bil je vodja gradbenega oddelka beogradskega vojaškega področja, namestnik gradbenega oddelka v DSNO, tehnični ravnatelj vojaškega oddelka za načrtovanje, Centroprojekt. Upokojen je leta 1970 kot glavni vojaški gradbeni inšpektor za vse stavbe, ki so bile v lastništvu JLA. Delal je pri izgradnji in adaptaciji vojašnic, stanovanj, bolnišnic in ambulanz. Zgradil je stadion „Partizan“, prve stanovanjske objekte v Novem Beogradu, opravil je obnovitev obzidja na Kalemegdanu in še veliko tega. Spomni se, da je po potresu v Skoplju leta 1960 v rekordnem času od 90 dni pod njegovim vodstvom zgrajeno nasleje od 1000 stanovanj. Spomni se tudi obnove vojnih objektov Banja Luke, po potresu leta 1969.

V dragocenem življenjepisu Odon Vertovška je veliko zmag in zanimivosti. Kljub težki življenjski izkušnji, je ostal v duhu mlad. Poteze njegovega obraza so jasne, on pa osvaja s svojo enostavnostjo. Na vprašanja prisotnih odgovarja z nasmehom in umirjeno. Kadar nekdo od prisotnih pokaže občudovanje za to, ker je preživel strahote taborišča v Nemčiji, umirjeno odgovori, da mu je od pomoči bilo to, ker ni bil „predebel“. Še vedno vitek gospod Vertovšek, se med pogovorom rahlo opira na palico. Povedal je, da je ostal v Beogradu zato, ker ga je zelo vzljubil zaradi ženske, ki je bila Srbkinja in zato, ker tukaj ima veliko prijateljev. Vendar tudi po toliki vrsti let ni pozabil maternega jezika, in vsem priporoča, še posebno pa mladini, da se vedno spominjajo lepe Slovenije, iz katere so prišli, lepe narave, krasnega jezika in pesmi.

Prostor Veleposlaništva Republike Slovenije so tega dne vsi doživeli kot svojo dom. Pesem „Kolikor kapljic - toliko let“, torta za rojstni dan, veliko lepih želja, pa predvsem prijazen slavljenc z nasmehom na obrazu, Odon Vertovšek, so ustvarili izjemno prijetno vzdušje.

Anica Sabo

Prevedli: Kristina Vidič in Milica Poletanović

INTERVJU - dr. Maja Đukanović

V okviru Biltena je ustanovljena tudi rubrika „Intervju“. V vsaki številki bomo intervjuvali nekega člana. To bodo osebnosti, ki so na različne načine vplivale na oblikovanje Društva, potem tisti, ki aktivno sodelujejo v njegovem delu, ali na katerikoli drug način pozitivno delujejo v interesu Društva.

V tej številki Biltena je dr. Maja Đukanović prijazno sprejela prošnjo in je za bralce povedala nekaj o sebi in svojem delu. Zdi se, da Maje ni treba posebej predstavljati. Naj vas vseeno spomnim, da dela kot docentka za slovenski jezik na Filološki fakulteti v Beogradu. Člani društva jo poznajo kot večletno učiteljico slovenščine, ki je nesebično darovala svoje znanje. Zahvaljujoč njenem delu in prizadevanjih, se je začela uresničevati želja za učenjem slovenščine pri beograjskih Slovencih. Slovenščina je tako v prejšnjem desetletju zaživela v Srbiji, marsikateri običaj, praznik in kulturni dogodek pa so v društvu Sava zaznamovani in praznovani ravno zahvaljujoč njej. Vedno pripravljena pomagati, bodisi v prevajanju in lektoriranju, bodisi s koristnimi nasveti, je mnogim bila v podporo. Visok profesionalizem v delu, prijaznost nekoga je to priložnost, da se spomnijo domovine iz katere so se izselili, za druge možnost oblikovanja občutka nacionalne in kulturne pripadnosti, za vse pa prepričanost, da obstaja zanesljiva osebnost, na katero se lahko obrnejo.

1. *Doktorirali ste iz primerjalnega srbsko-slovenskega jezikoslovja. Povejte nam, kaj je vplivalo na Vašo odločitev, da svoje zanimanje usmerite v preučevanje slovenščine?*

Tako kot številni bralci Biltena, sem tudi jaz odraščala v dvojezičnem okolju. Šolala sem se v srbsčini, moja slovenska okolica pa je vztrajala pri pravilni, knjižni slovenščini. Ko zdaj gledam nazaj se mi zdi, da so me jeziki vedno zanimali. Zato sem se tudi vpisala na Filološko fakulteto, kjer je moj prvi jezik bila francoščina. Takrat ni bilo možnosti za študij slovenščine v Beogradu, obstajal je samo enoletni tečaj, ter predmeti s področja primerjalnega slovanskega jezikoslovja, kar sem opravljala fakultativno. Ko sem diplomirala, je naključje hotelo, da je na fakulteto prispela prošnja akademika Jožeta Toporišiča, vodilnega slovenista, da bi iz več jugoslovanskih univerzitetnih centrov poslali ljudi, ki so v stiku s slovenščino in bi se radi strokovno izpopolnili, usposobili za poučevanje slovenščine kot tujega jezika.

Trenutek je bil ravno pravi in tako sem z drugimi kolegi bila leto in pol na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer smo se na Oddelku za slovenski jezik in stilistiko izpopolnjevali v tej smeri. Vse to je bilo organizirano zato, ker je bilo zelo težko najti nekoga iz Slovenije, ki bi šel poučevati slovenščino v Beograd, Novi Sad, Osijek, Nikšić itn. V Beogradu je slovenščino v tem obdobju poučevala Katjuša Zakrajšek, ki pa je z možem, novinarjem, precej let bivala v tujini in je pouk trpel. Po drugi strani so hoteli zaposliti nekoga, ki ne bi imel le lektorskih vaj, ampak bi se razvijal tudi v znanstveni smeri. Tako sem se leta 1989. zaposlila na Filološki fakulteti v Beogradu. Začetek moje univerzitetne kariere sovpada z začetkom razpada Jugoslavije, in sledila so težka, zelo težka leta.

2. *Člani društva Sava z velikim zanimanjem spremljajo posamezne dogodke na Filološki fakulteti, ki so v zvezi s slovenskim jezikom. Zanimivo bi bilo izvedeti, kaj vse zajema Vaše delo na fakulteti?*

Če hočem res na kratko povzeti, kaj zajema moje delo na fakulteti, bi poudarila, da gre za dvajsetletni boj za priznavanje slovenščine kot tujega jezika. Na Oddelku za srbski jezik so namreč slovenščino obravnavali kot nekakšen dodatni, teoretični predmet, učni načrt je predvideval, da naj se študentje učijo napamet končnic, naj berejo knjižna besedila in na slovenščino gledajo z nekih nedosegljivih znanstvenih višin. Število ur se je vzporedno s političnimi dogodki manjšalo, predmet je sčasoma postal izbirni, namenjen samo študentom srbsčine. Po eni strani je vodstvo oddelka slovenščini hotelo zmanjšati pomen, toda po drugi strani pa je zainteresiranih študentov bilo vedno več. Skoraj 100 na leto. Nekako po bombardiranju, na začetku novega stoletja, se je ustvarila skupinica, ki me je prosila, da bi s poukom nadaljevali tudi naslednje leto, ko so izpit že naredili. Tako smo imeli prostovoljne ure v naslednjih petih šestih letih. Trg je zahteval svoje – izkazala se je potreba po prevajalcih in učiteljih slovenščine, po strokovnih in študentskih izmenjavah. K razvoju slovenščine v Srbiji

je še najbolj pozitivno vplivalo delovanje Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik iz Ljubljane, ki na najboljši možni način skrbi za slovenistične lektorate po svetu, seveda tudi v časih, ko politični odnosi med določenima državama niso ravno najboljši. Pred petimi leti smo tudi na Filološki fakulteti začeli uvajati bolonjsko reformo, ki se je za pouk slovenščine izkazala kot zelo pozitivna, saj nam je uspelo ustvariti štiriletni vzporedni študij slovenščine na Oddelku za splošno jezikoslovje.

Kaj pa še zajema moje delo na fakulteti – znanstvene raziskave, nastope na znanstvenih srečanjih, pisanje strokovnih člankov in knjig. Najbolj pa se veselim pouka! Z novo energijo me vedno napolnijo tudi strokovne ekskurzije v Slovenijo, obiski slovenskih kulturnih dogodkov, sodelovanje s kolegi (cami), pomoč študentom, da odidejo na izmenjave in podobno. Moram priznati, da imam res rada svoje delo!

3. *Slovenističnih kulturnih dogodkov v Beogradu, pa tudi drugod po Srbiji, si ne moremo predstavljati brez Vaše navzočnosti. Gre za številna gostovanja gledališč, glasbenikov, pesnikov, pisateljev, slikarjev in podobno. Kako, po Vašem mnenju, to vpliva na ohranjanje kulturne identitete Slovencev v Beogradu?*

Po dolgih letih tišine – spomnimo se, da v določenem obdobju nismo imeli niti telefonskih zvez s Slovenijo – so v novejšem času, zlasti po otvoritvi Veleposlaništva Republike Slovenije v Beogradu, kulturni stiki med dvema državama vedno močnejši. Začelo se je z nepozabnim osemdnevnim gostovanjem ljubljanske Drame v Ateljeju 212, katerem je v prejšnjem desetletju sledila cela vrsta zelo pomembnih predstavitev. Vzporedno s številnimi kulturnimi gostovanji so se ustanovljala tudi društva Slovencev, razvijal se je pouk slovenščine, kar je vse močno prispevalo k ohranjanju slovenske identitete v Srbiji. Poleg tega, so na srbskem trgu prisotna slovenska podjetja, izdelki pa veljajo za izjemno zanesljive. Vse to so dejstva, ki se prepletajo med seboj, Slovincem živčim v Srbiji pa pomagajo, da ne pozabijo svojih korenin. Kolikor so pomembna gostovanja visokih in priznanih umetnikov, toliko so pomembne tudi prireditve v društvih, kjer se slovenska beseda sliši med ljudmi, ki se ukvarjajo z različnimi poklici, predvsem pa so dragoceni nastopi otrok in mladih.

4. *Po ustanovitvi društva Sava ste med prvimi pristopili. Kaj Vas je pritegnilo in kako osebno gledate na ustanovitev društva Slovencev v Beogradu?*

V živem spominu mi je večer, ko sem po telefonu slišala vas, Anica, ko ste

me razveselili z novico, da je ustanovljeno društvo Sava! Takoj sva se zmenili za srečanje, društvo takrat še ni imelo svojih prostorov, ampak so naša druženja bila v prostorih župnišča ob cerkvi BDM na Neimarju. Močno verjamem, da je obstoj in delovanje društev pripadnikov različnih narodnosti zelo pomembno za razvoj medsebojnega spoštovanja, tolerance in strpnosti.

5. *Kako vidite delo društva in kaj bi radi sporočili njegovim članom?*

Izjemno me veseli dejstvo, da Republika Slovenija tako močno podpira učenje slovenščine v Srbiji. Menim, da bi se predvsem mladi člani morali čim bolj naučiti slovenskega jezika, poznati slovensko kulturo in književnost. Zelo so dragoceni stiki, ki jih prek učiteljic slovenščine lahko navežejo s slovenskimi vrstniki, ter možnost učenja slovenščine na različnih izjemno kakovostnih tečajih slovenščine v Sloveniji. Dvojezičnost je ogromno bogastvo!

6. *Ali bi radi kaj še posebej poudarili, opazili, zameriti ali pohvalili, kar ni zajeto v vprašanjih?*

Rada bi predvsem poudarila dejstvo, da smo člani društva navezali zelo trdne prijateljske stike, da se naši otroci družijo, da si pomagamo v stiski, ter se tudi skupaj veselimo srečnih dogodkov. Zato res iz srca vabim tiste člane, ki niso aktivni, naj

pridejo v prostore društva, naj se udeležijo pouka ali pa drugih dejavnosti, bogatejši bodo za marsikatero prijateljstvo.

Ogromna zahvala za vso dolgoletno podporo ob ohranjanju in razvoju slovenščine pa velja vodstvu društva, Veleposlaništvu Republike Slovenije ter nenazadnje gospodarstvenikom, ki so vedno imeli posluš za razvoj jezika in kulture. Kot vidite, v odgovorih nisem navajala imen ljudi, ki pomembno prispevajo k ohranjanju slovenščine v Srbiji, saj bi seznam bil, na mojo veliko srečo, predolg!

7. *V vsaki številki Biltena objavimo izvirno ljudsko pesem, ki jo potem v določenih priložnostih radi tudi zapojemo. Verjamemo, da je to eden od načinov ohranjanja dela bogatega kulturnega izročila Slovenije. Katero pesem bi nam priporočili za objavo?*

Naša srečanja v društvu so vedno izpolnjena s čustvi, zato mi dovolite, da tudi to srečanje končam s povsem osebnim spominom iz otroštva. V mislih mi pogosto odmeva počasni valček, katerega je imela rada moja nana. Pesem jo je spominjala na mlada leta, na Flekov mlin v Črnomlju, tam pod Suhim mostom. Moje nane, dedka in še marsikoga ni več, „stari mlin pa še stoji“.

Anica Sabo

POGLED Z ...

Najlepši pogledi, ki se jih spominjam, so iz Latinske Amerike, kjer smo živeli več let. Nikdar ne bom pozabila Quita, glavnega mesta Ekvadorja, kje smo spoznali različne stare ameriške kulture.

Quito se nahaja na 2.850 m nadmorske višine. Temperatura je zelo prijetna, skoraj zmeraj okoli 20 stopinj. Ne pravijo zastonj, da imata centralni Ekvador in Quito „stalno pomlad“.

Ekvador je zelo bogata dežela z različno floro in favno, s številnimi narodnimi parki in kulturno-zgodovinskimi spomeniki. Eden od spomenikov, ki ima največ obiskovalcev, je „Središče sveta“, v španščini se imenuje „La Mitad del Mundo“. Nahaja se okoli 13 kilometrov severno od Quita na 3.000 m nadmorske višine. Že v 18. stoletju je bila tukaj ekspedicija znanstvenikov iz Francije, ki je potrdila, da se na tem mestu res nahaja središče sveta oziroma tam poteka linija, ekvator, ki deli Zemljo na severno in južno poloblo. Zemljepisna širina je pa 0 stopinj, 0 minut in 0 sekund.

Danes se na tem mestu nahaja spomenik visok 30 m, narejen v obliki štirikotne piramide, ki kaže sever, jug, vzhod in zahod. Na vrhu je globus, težak 5 ton in s premerom (diameter) 4,5 m. Narejen je iz kovine in od vzhoda proti zahodu obkrožen s kovinskim trakom, ki označuje ekvator. Levo in

desno od spomenika je zarisana rumena črta, ki predstavlja ekvator.

V spomeniku se nahaja etnografski muzej na 9 nadstropjih z razgledno teraso na vrhu. V muzeju se lahko vidi veliko predmetov, povezanih s prvobitnimi prebivalci Amazone, pravo bogastvo nacionalne dediščine: tipična obleka z opisom njihovega vsakdanjega življenja, različne makete stanovanj avtohtonih plemen Ekvadorja, fotografije in druge stvari, ki kažejo njihove običaje in kulturo. Prikazanih je tudi nekaj eksperimentov, ki dokazujejo, da prav tukaj poteka ekvator.

Zraven spomenika je narejeno tipično mesto v kolonialnem španskem stilu s cerkvijo, pošto, z areno za bikoborbo, s prodajalno spominkov in z veliko restavracijami, kjer se lahko dobi tipična ekvadorska hrana.

Biti na ekvatorju je res poseben občutek. Lahko doživimo čudovite fenomene. Na primer, če se tehtamo prav na črti, bomo imeli en kilo manj. Tudi če postavimo jajce na žebelj, ne bo padlo. To pa zato, ker je sila gravitacije na liniji ekvatorja najmanjša. In občutek, da v enemu hipu lahko z eno nogo stojiš na severnem in z drugo na južnem delu našega planeta Zemlje, je res nepozaben! Kaj lepšega človek lahko doživi?! POSKUSITE!

Slavka Sunajko, dop. pouk slovenščine za odrasle

ČETRTA IZREDNA SEJA SKUPŠČINE "DRUŠTVA SAVA"

Četrta izredna seja skupščine Društva Slovencev "Sava" v Beogradu je bila 21. oktobra 2009 v dvorani v Višegradski 23 v Beogradu.

Po pozdravnem nagovoru je predsednik skupščine Željko Kljun povabil podpredsednika skupščine Vladimira Žnidarčiča in Vladimira Uršiča mlajšega, naj zavzameta svoji mesti. Za zapisnikarja je predlagal Branko Zafirović. Vladimir Žnidarčič je povabil delegate, da se z minuto molka poklonijo nedavno preminulim članom društva. Predsednik skupščine je za člane verifikacijske komisije predlagal Anico Sabo, Majdo Pivko Stanilović in Ivana Skupka. Na podlagi evidence verifikacijske komisije je predsednik skupščine ugotovil, da je na seji prisotnih 28 delegatov ter da obstaja kvorum za nemoteno delo skupščine in njeno odločanje.

Predsednik skupščine je razložil, da je izredna seja skupščine volilna, ker je med tem časom potekel mandat večini funkcionarjev društva, in sicer predsedniku društva, dvema članoma predsedstva, generalnemu sekretarju ter predsedniku in enemu članu nadzornega odbora. Pred začetkom obravnave po dnevnem redu je skupščina enoglasno odločila, da se bo o volitvah vseh kandidatov glasovalo javno z dviganjem rok. Potem je predsednik skupščine predlagal naslednji dnevni red:

1. Volitev članov predsedstva Skupštine Društva Sava;
 - 1-a. Volitev enega podpredsednika Skupštine Društva Sava;
 - 1-b. Volitev tajnika Skupštine Društva Sava;
2. Volitev predsednika in članov predsedstva Društva Sava;
 - 2-a. Volitev predsednika predsedništva Društva Sava;
 - 2-b. Volitev dveh podpredsednikov predsedstva;
 - 2-c. Volitev enega člana predsedstva;
 - 2-d. Volitev generalnega sekretarja;
3. Volitev predsednika in članov Nadzornega odbora;
 - 3-a. Volitev predsednika Nadzornega odbora;
 - 3-b. Volitev člana Nadzornega odbora;
4. Volitev elektorja za formiranje nacionalnega sveta slovenske nacionalne manjšine.

Po predlaganju kandidatov po vrstnem redu, razpravi o posameznih kandidatih ter glasovanju je skupščina sprejela naslednje odločbe:

- ponovno je izvoljen Vladimir Uršič mlajši za podpredsednika skupščine Društva "Sava";
- Branka Zafirović izvoljena je za tajnico skupščine Društva "Sava";
- Vladimir Uršič je ponovno izvoljen za predsednika Društva "Sava", ki je obenem predsednik predsedstva;
- Anica Sabo in Slobodan Jakoš sta izvoljena za podpredsednika predsedstva Društva "Sava";
- za novega člana predsedstva izvoljena je Biljana Milenković Vuković;
- Slavjanka Milatović je ponovno izvoljena za generalnega sekretarja Društva "Sava";
- Tatjana Gerić je ponovno izvoljena za predsednico Nadzornega odbora; in

- za člana Nadzornega odbora je ponovno izvoljena Majda Pivko Stanilović.

Po četrti točki dnevnega reda je odločeno, da se Vladimir Uršič določi za elektorja v imenu Društva "Sava" na elektorški skupščini, ki jo bo organiziralo Ministrstvo za človeške in manjšinske pravice Republike Srbije za formiranje nacionalnega sveta slovenske nacionalne manjšine.

Volilna skupščina – dodatek

Na izredni seji Skupščine društva "Sava" so prisotni delegati z glasovanjem izrazili zaupanje predsedstvu, ki ga sestavljajo: Vladimir Uršič – predsednik; Slobodan Jakoš in Anica Sabo – podpredsednika; Biljana Milenković Vuković - članica predsedstva; Sanja Milatović – generalna sekretarka. Nekateri so že tretjič izvoljeni v predsedstvo, kar pomeni, da so v organih upravljanja že od ustanovitve društva "Sava". Ob ponovni izvolitvi se je za izkazano zaupanje v imenu predsedstva zahvalila Anica Sabo. Poudarila je, da bi za napredek Društva bilo zelo pomembno, da bi se v vodilne strukture vključili novi ljudje, posebej mladi. Za društvo "Sava," pravzaprav za vse Slovence v Beogradu to konkretno pomeni, da bi bilo nujno v vodenje društva postopoma uvesti nove moči. Na ta način bi že pri naslednjih volitvah imeli na razpolago osebe, ki bi bile pripravljene prevzeti vodenje Društva. Gospa Sabo je vse prisotne spomnila, da je v tem trenutku najpomembnejše delo Društva formiranje Nacionalnega sveta in vse povabila, da se po svojih močeh vključijo v ta proces in podprejo kompleksno in obsežno akcijo, ki jo vodi predsedstvo.

Predsedstvo

Predsednik društva se je potem zahvalil delegatom za ponovno zaupanje ter dodal, da se bo predsedstvo od samega začetka novega mandata prizadevalo, da zainteresira čim večje število članov za delo in upravljanje v društvu.

Predsednik skupščine je na koncu zaključil, da je dnevni red izčrpan ter se zahvalil članom skupščine za prisotnost in sodelovanje v delu IV. izredne skupščine Društva Slovencev "Sava" v Beogradu, objavil, da je zasedanje skupščine zaključeno, ter povabil prisotne na prigrizek in druženje.

Vladimir Uršič, mlajši

Nagovarjamo tiste, ki iz kakršnegakoli razloga še niso plačali članarine. Mislimo, da ni potrebno posebej govoriti kaj materialna sredstva pomenijo za obstoj Društva. Predsedništvo si maksimalno prizadeva, da ta sredstva priskrbi z različnih strani. Seveda se ni realno vedno zanašati samo na nekoga drugega. Moramo tudi sami narediti vse, kar je v naši moči, da društvo, ki mu pripadamo, obstane. Zato vas najprijazneje prosimo, da neizogibno in v najkrajšem roku plačate svoje dolgovce.

OBČINSKI PRAZNIK OBČINE ŠEMPETER - VRTOJBA

Na povabilo Občine Šempeter – Vrtojba se je delegacija Mestne občine Voždovac v Beogradu, ki jo je predstavljal svetovalec župana Stevan Radović, skupaj s predsednikom Društva Slovencev "Sava" v Beogradu Vladimirom Uršičem udeležila občinskega praznika Občine Šempeter – Vrtojba od 24. do 26. julija 2009. Med občinama Voždovac in Šempeter - Vrtojba se že veliko let vzdržujejo prijateljski odnosi ter tradicionalno sodelovanje.

Goste je sprejela delegacija Občine Šempeter – Vrtojba, ki so jo sestavljali gospod Dragan Valenčič, župan, gospod Dušan Bremec, tajnik občine, gospod Zdenko Šibav, občinski svetnik in član komisije za mednarodne odnose, gospa Jana Valenčak,

občinska svetnica in članica komisije za mednarodne odnose, ter gospa Anita Manfreda, strokovna sodelavka za evropske in druge sklade ter stike z javnostjo, ter gospod Zvonko Mavrič, občinski svetnik.

Bogat program aktivnosti občinskega praznika, XI. rojstnega dneva občine, dneva, ko je Državni zbor potrdil odločbo o njeni ustanovitvi, se je začel že prvi dan po prihodu z otvoritvijo likovne razstave v Mali galeriji Coronin. V Občini Šempeter – Vrtojba je bogato družabno življenje že tradicionalno. Številni pevski zbor, kulturno-umetniška, likovna, športna ter najrazličnejša druga društva organizirajo prireditve, koncerte in druge dogodke.

Osrednji dogodek naslednjega dne dopoldne je bila slavnostna seja občinskega sveta Občine Šempeter – Vrtojba v svečani dvorani Hotela Lipa. Pozdravni nagovor je podal župan g. Dragan Valenčič, ki je najprej povedal, da je to priložnost, da se spregovori o tem, kaj je v občini narejeno in kakšni so cilji za naprej, nato pa z veseljem pozdravil goste, najprej nagrajence, ker je smisel občinskega praznika in slavnostne seje prav v podelitvi nagrad in priznanj. Potem je lepo po imenu pozdravil načelnico upravne enote, kolege župane sosednjih občin, prijateljskih in pobratenih občin iz sosednje Italije, in sicer štiri župane pobratenih občin, ki so, kot je rekel, krojili podobo te občine v vseh letih od pobratenja naprej, potem še ene pobratene občine, posebej pa je z druge strani meje prisrčno pozdravil predsednika

goriške pokrajine. Lep pozdrav je namenil tudi že tradicionalnim prijateljem iz Beograda. Župan je potem govoril o dosežkih na prehojeni poti, sedanjih in bodočih investicijah in drugih naložbah, sodelovanju ter gospodarskih in poslovnih potezah. Na koncu se je zahvalil občinskemu svetu za sodelovanje, prav tako vsem, ki tako ali drugače sodelujejo z občino, ter zaključil, da razvoj lokalne skupnosti ni odvisen samo od občinske uprave, temveč od vseh tistih, ki na tem področju delujejo.

Nato je sledila podelitev nagrad in priznanj zaslužnim organizacijam in posameznikom, ki so, kot je rečeno, vsak na sebi

najbližjem področju in vsak na svoj način doprinesli k lepšemu in boljšemu življenju, tako da njihovo delo ni ostalo neopaženo. Dogodek je z glasbo osvečeval godalni kvartet Podokničarji.

Popoldne so nas gostitelji peljali na ogled prelepe okolice. Ob obisku Goriških brd je delegacijo dočakal osebno župan občine Brda gospod Franc Mužič, ki nas je nakratko seznanil s kulturno dediščino kraja, z naravnimi lepotami ter dodal, da je to izrazito kmetijska občina s poudarkom na vinogradništvu. Potem je goste popeljal na ogled in degustacijo vin in drugih pridelkov v vinoteko na gradu Dobrovo. Na poti nazaj v Šempeter so se gostje vozili po bližnjicah, malo italijanski, malo po slovenski strani, skoraj nikjer pa ni bilo videti sledov nekdaj močno zastraženih mejnih prehodov.

Zabavni del programa občinskega praznika je potekal zvečer, na prostem, na prireditvenem prostoru bivše MMP Vrtojba. To je bilo zares pravo ljudsko veselje. Občani in občinsko vodstvo so si skupaj najprej ogledali komično gledališko predstavo, potem pa ob zabavni glasbi mladinskega orkestra še dolgo peli in plesali.

Zadnji dan dopoldne se je delegacija poslovila od župana in njegovih sodelavcev ter se zahvalila za tople prijateljski sprejem.

Vladimir Uršič

OTROŠKI KOTIČEK

Beli golob miru v Kruševcu

V petek, 2. oktobra 2009, je na povabilo Združenja Slovencev »Lipa« v Kruševcu nastopal slovenski pevec Gianni Rijavec in predstavil svojo fundacijo Beli golob.

Gianni Rijavec je potoval po svetu in podaril projekt Beli golob miru najbolj miroljubnim ljudem tega sveta. Na njegovi predstavitvi sem videl fotografije z njegovih srečanj s temi ljudmi. Gianni Rijavec hoče s projektom Beli golob širiti mir v svetu.

Predstavitve je bila zelo lepa in bi si jo moral vsak ogledati.

Jaša Jančar Šturm, 13 let

Kviz za mlade**„Koliko poznamo našo Slovenijo“**

Večina učencev je v Niš prispela v petek, 27. novembra. Spali so pri gostoljubnih vrstnikih iz SKS „France Prešeren“. Sara Trkmič in jaz sva v Niš prišli v soboto zjutraj. V Domu kulture v Nišu so se nam pridružili mladi iz Niša, Kragujevca in Subotice. Vsi smo dobili lepe priponke s podobo Franceta Prešerna in napisom: „Kviz o Sloveniji za otroke, Niš, 28.12.2009.“ Spoznali smo gospoda Darka Hedriha iz Maribora, vodjo kviza. Gospod Darko je avtor kviza za mlade na TV Slovenija „Male sive celice“. Razložil nam je pravila. Ko so prišli gledalci, se je program začel.

Najprej je vse udeležence in gledalce pozdravil gospod Edvard Volf, potem je na kitaro zaigral Aleksander Kodela, učenec iz Niša. Začeli smo z žrebanjem ekip. Ekipe so se imenovalle po slovenskih rekah: Mura, Soča, Krka in Drava.

V vsaki ekipi smo bili 4 tekmovalci. Tekmovali smo v štirih sklopih: Resnica ali laž; Na prvo ali drugo žogo; Od 5 do 0; Abeceda.

Iz DS „Sava“ smo tekmovali: Sara Krstić, Sara Trkmič, Jovana Vujanov, Teodora Radivojčević, Ivana Pavlović in Luka Pandurov. Vseh tekmovalcev je bilo 16.

Po žrebu so otroci iz SKS „France Prešeren“ iz Niša odigrali igrico Borisa A. Novaka: „Nebesno gledališče“. Tekmovanje se je začelo.

Najbolj so nam ostala v spominu vprašanja oz. naloge: „Ali je resnica ali laž, da otroci v Sloveniji, ki pišejo z levo roko, imajo srce na levi strani?“ Mi smo odgovorili da je to laž. Seveda smo se zmotili, ker smo hiteli. Vsi smo se smejali.

„V Sloveniji jih imamo veliko, v Franciji premalo, zato smo jih nekaj poslali tja. Katero žival smo poslali v Francijo?“ Odgovorili smo, da so iz Slovenije poslali jazbeca. To ni res. Iz Slovenije v Francijo so potovali medvedi.

V prvem delu je zmagala ekipa „Mura“. Pred začetkom drugega dela je učenka iz Niša recitirala pesmico „Plesni copatki“, ki jo je sama napisala. Pomerili sta se ekipi „Krka“ in „Soča“. Zmagala je „Krka“. Pred finalom sta Anja in Nola iz Niša zaplesali na pesem Mire Voglar: „Ježek teka“. V finalu je zmagala ekipa „Krka“. Obe ekipi sta se dobro borili.

Vsi udeleženci smo prejeli priznanja in slovenske knjige.

Odpeljali smo se do Čele kule, kjer nam je gospod pripovedal o zgodovinskih dogodkih. Nato smo se odpeljali na kosilo v restavracijo Veranda. Hrana je bila odlična. Pogovarjali smo se in smejali. Druženje je hitro minilo in večina se je morala vrniti domov, jaz pa sem še en dan ostal v Nišu pri prijateljih iz SKS „France Prešeren“.

Upamo, da se bomo naslednje leto spet srečali v Nišu.

Luka Pandurov, I. letnik gimnazije

Mavrica v Subotici

V soboto, 10. oktobra, smo šli v Subotico na srečanje otrok iz slovenskih društev v Srbiji. Srečanje je organiziralo Društvo Slovencev »Triglav« iz Subotice. Na »Mavrici« smo se zbrali otroci iz Ljubljane, Niša, Beograda, Zrenjanina...

Ko smo prispeli, smo šli v živalski vrt na Paliću. Tam smo videli različne živali. Bile so zelo zanimive. Potem smo šli v Dijaški dom. Tam smo imeli vajo za nastop.

Zvečer se je začela prireditve. Iz DS »Sava« iz Beograda smo sodelovali: Teodora Radivojčević, ki je zapela pesem Mašta (pri pouku smo jo prevedli v slovenščino: Domišljija), s katero je sodelovala tudi na prireditvi Radost Evrope v Beogradu, Matija Đukanović je na kitaro spremljal Seleno Rakijaš, ki je recitirala pesem J. Lennona »Zamisli si«, jaz pa sem recitirala pesem Marjana Petka »Poletim«.

Otroci iz Subotice so pripravili dve lutkovni igrici, Sneguljčico in Rdečo kapico. Bili sta smešni. Rdeča kapica je volka premagala s pištolo.

Vsi smo za nagrado dobili diplomo in čokolado. Potem smo imeli večerjo. Po večerji smo šli v svoje sobe. Igrali smo se različne igrice in bilo je zabavno. Potem smo šli spat. Naslednji dan smo si ogledali Subotico.

Srečanje je hitro minilo. Morali smo iti domov. »Mavrica« mi je ostala v zelo lepem spominu.

Ivana Pavlović, 14 let

Pisanje me je vodilo k resnici

Pri pouku slovenščine sem prevajal intervju s slovenskim pisateljem in nominirancem za Nobelovo nagrado Borisom Pahorjem, ki je bil objavljen ob v časopisu Danas v četrtek, 17. septembra 2009, po gostovanju pisatelja v PEN klubu na Terazijah. S pisateljem se je pogovarjala novinarka Tamara Đuran. Tu je del intervjuja.

Vaša knjiga (Nekropola, op. prev.) je posvečena tistim, ki se niso vrnili. Kdo so pravzaprav ti ljudje?

- Pisal sem o tistih, ki so se na različne načine vključili v boj proti fašizmu in zaradi tega bili poslani v taborišča Dachau, Buchenwald, Dora, »Harcugen«, Bergen – Belsen, »Štruthof – Nacvajler«. Moram pojasniti, da to niso bili holokavsti. O tej razliki se ne govori, ampak ta zares obstaja. V holokavstih so bili Židje in njih so čakale plinske peči in krematorij. Mi smo v taborišču delali, vse dokler smo lahko stali, do trenutka, ko bi nas izčrpanost ali bolezen ustavila. Takrat se je običajno umiralo. "Nekropola" je posvečena tis-

tim, ki so svoje življenje pustili tam. Želim, da nikoli ne bodo pozabljeni. Francosko ministrstvo za obrambo je taborišče, v katerem sem bil, razglasilo za spominski center.

Slovenci v Trstu so bili kot manjšina 25 leta brez jezika in kulturnih institucij. Kakšna je njihov položaj danes? Kaj se je spremenilo?

- Življenje se mi je začelo 13. julija 1920. leta, ko sem bil s sedmimi leti priča požigu slovenskega Narodnega doma v Trstu. Od takrat pa vse do konca vojne 1945. leta Slovenec v Trstu ni mogel niti na cesti govoriti svojega jezika. Moral sem pomiriti dvojnost v sebi, da sem navznoter Slovenec, navzven pa Italijan. Nikjer drugje v Evropi ni bila na ta način prepovedana neka kultura, kaznovana pravica do jezika. Zato ni čudno, da je pri nas pod imenom TIGAR (Trst, Istra, Gorica, Reka) ustanovljena prva organizacija kot upor proti fašizmu. Zdaj je drugače – imamo gledališče, dnevnik, založbe, dober šport, kultura je na višji ravni. Vzpostavili smo sodelovanje z italijansko literaturo. Naš jezik ima pravico, da živi v naseljih okoli Trsta in Gorice, ampak v samem mestu tega nismo popolnoma uredili. Na širšem področju imajo manjšine pravico, da uporabljajo razen italijanščine in slovenščine tudi furlanski in nemški jezik, ampak Trst glede tega še ni povsem odprt. Bomo videli, morda se tudi to spremeni.

Luka Pandurov, I. letnik gimnazije

Z barvicami do nagrade

Revija Ciciban je objavila nagradno igro Raiffeisen banke. Pridno mravljičo z jabolkom, hruško in banano sta pri pouku

SLOVENIJA JE PRIJAZNA. Stefan Biserić
Moj drugi dom. David Pančić
VIR ŽIVLJENJA Florian Suli
Ahdrej Rač
Rad bi večkrat obiskal Slovenijo. Martin Šobi
V SLOVENIJI LAŽJE DIHAM. IVAN KOVAČ

pobarvala najmlajša učenca Vanja Pavlovič in Iva Kljun.

Iz Slovenije sta prejela lepo nagrado – kapico, majico, barvice in mapo.

Sodelovali smo na martinovanju

Zaradi gripe so na praznovanju sv. Martina sodelovale samo učenke Sara Krstić, Sara Trkmič, Jovana Vujanov in Ivana Pavlovič.

Zastavile so uganko: JESENI ZADIŠI - NAJ BO KUHAN ALI PEČEN, POVSOD JE ZAŽELEN. Članica DS »Save«, ki je pravilno odgovorila, da je to kostanj, je prejela zdravilni čaj iz Slovenije.

Potem so prebrale še nekaj pregovorov:

Sonce na Martina, pred vrati huda zima.

Če se Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi.

Ko pride svet Martin, je paše konec.

Če pred Martinom zmrzuje, prihodnje leto češenj ni.

MARTINOVANJE

Tradicionalno praznovanje svetega Martina, zaščitnika zdravja, sreče, plodnosti in blaginje v življenju ljudi in živine je bilo v Društvu Slovencev „Sava“ Beograd na sam god tega svetnika, 11. novembra.

Naša „Pojoča družba“ je pripravila program in pod vodstvom zborovodkinje Božice Toskić zapela pesmi iz koncertnega sporeda: *Slovenija, od kot lepote tvoje; Regiment po cesti gre; Zvedel sem nekaj novega; Glejte, že sonce zahaja in Njega ni* kot tudi pesmi iz zabavnega programa:

En hribček; Mi, Slovenci, vinca ne prodamo; Kam bova vandrala in Majolka ob spremljavi harmonike in solističnem petju gospoda Ivana Debeljaka.

Med koncertnim in zabavnim delom je Ivana Miljković prebrala šaljivo zgodbo, ki se dogaja ob prazniku sv. Martina.

Učenke dop. pouka slovenščine Sara Trkmič, Ivana Pavlovič, Sara Krstić in Jovana Vujanov so predstavile pregovore, povezane s tem dnevom, in prisotnim zastavile nagradno uganko.

Gospod Saša Gruden nam je prebral svoj prispevek s pregovori ob praznovanju sv. Martina v raznih evropskih deželah.

Praznovanje smo zaključili v veselem razpoloženju ob pijači in dobrotah, ki so jih priskrbele članice Društva.

Potrebno je še povedati, da je gospa Jadranka Šturm Kocijan iz slovenskega veleposlaništva prinesla odlične domače flancate, ki jih je pripravil njen soprog, gospod Janez, in nas pogostila z njimi.

„Pojoča družba“

JEZIKOVNI KOTIČEK

Jêzik, jezíka, jezíku, jêzik, jezíku, z jezíkom...

Dva jezíka, dveh jezíkov, dvema jezíkoma,

dva jezíka, dveh jezíkíh, z dvema jezíkoma

Trije jezíki, treh jezíkov, trem jezíkom,

tri jezíka, treh jezíkíh, s tremi jezíki

Skratka: jezikovni kotiček

Letošnje leto poteka v znamenju gripe. Pandemijo lahko obravnavamo tudi z jezikovne plati. Oglejte si spodnje primere in premislite, katera konstrukcija je pravilna:

1.a. Nalezla sem se gripe.

1.b. Okužila sem se gripe.

2.a. Nalezla sem se z virusom gripe.

2.b. Okužila sem se z virusom gripe.

3.a. Pazi, da te ne nalezem.

3.b. Pazi, da te ne okužim.

4.a. Pazi, da se ne naležeš od mene.

4.b. Pazi, da se ne okužiš od mene.

Marsikaj se lahko naučimo tudi iz pregovorov. Premislite, kaj pomenijo navedeni in jih upoštevajte – kolikor se da.

Bolezen prijaše, odhaja pa peš.

Bolje je zdravje brez bolečin, nego sto užitkov in dobrin.

Bolje je zdravemu v siromaštvu, kakor bogatemu v bolezni.

Bolni bolujejo, a zdravi umirajo.

Če glava ni zdrava, so vsi udje bolni.

Če ne zbolim, nič ne zamudim.

Če si silen kot gorjača, kaj ti treba je še vrača.

Dobra misel – pol zdravja.

Govorilo je zdravilo.

Hitro vstat, zgodaj spat, kdor hoče biti zdrav in mlad.

Ko se pozdravi, je vsak bolnik zdravnik.

Pač vsak bi ljubo zdravje ljubil, ko ga je že izgubil.

Utrujenost telesa je zdravje duše.

V kozarcu se jih utopi več kot v morju.

Vsak je svoj najboljši zdravnik.

Zdravi so bogatejši od bogatih.

Zdravim je vse zdravo.

Zdravje lažje izgubiš, kot ga znova nazaj dobiš.

Zdravje po niti gor, po curku dol.

(Pravilni odgovori na vprašanje: 1.a.; 2.b.; 3.b.; 4.b.)

SLOVENSKE NARODNE JEDI

Predstavljamo slovenske narodne jedi, ki so po etnoloških virih in podatkih sestavni del materialne kulture slovenskega naroda oz. del naše kulturne dediščine. Po nastanku, pomenu in značilnostih, te jedi razlikujemo od danes, pogojno povedano, splošno bolj znanih sodobnih receptov meščanske in internacionalne kuhinje. Neredko so posamezne narodne jedi nastale v zvezi z različnimi ljudskimi običaji in praznovanji. Jedi bodo predstavljene po slovenskih pokrajinah kjer so nastale, kadar je o tem dovolj gotovih krajevnih virov. Prizadevali si bomo v vsakem primeru slediti avtentičnosti receptov, čeprav posamezni tudi ne bi bili popolnoma v skladu s sodobnimi zahtevami zdrave prehrane.

Potresen češpljev kolač

Sestavine: 60 dag moke, 5 dag sladkorja, 5 dag masla, 3 dl mleka, 3 dag kvasa, 1 jajce. Za potresanje: ½ do ¾ kg razpolovljenih češpelj, 15 dag sladkorja, 10 dag sesekljanih orehov, ščep cimeta, 5 dag moke, 5 dag masla

Iz moke, sladkorja, masla, 1 jajca, soli, potrebnega mleka in vzhajane kvasa vmesimo testo. Ko vzide, ga denemo za prst na debelo v namazan pekač, ob robovih testo dvignemo, da se sok ne bo izcejel ali položimo krog in krog tanek svaljek iz testa. Po testu razvrstimo razpolovljene češplje in potresemo s pripravljeno mešanico iz sladkorja, orehov, moke in cimeta, v katero med mešanjem dodajamo po kapljicah raztopljeno maslo. Tako pripravljeno testo spečemo. Pečeno sladico potresemo s sladkorjem in zrežemo na kose.

Gibanica na loparju (Loparevica)

Sestavine za testo: 40 dag moke, mlečna voda, sol, po želji 1 do 2 jajci. Za nadev: 1 ¼ kg skute, 3 rumenjaka, sol, ½ l kisle smetane, 20 dag masla ali margarine

Spočito testo na pomokani deski nekoliko razvlečemo in damo na lopar, ki naj bo posut s koruzno moko. Testo na loparju še bolj razvlečemo, da visi ob robu navzdol. Razrežemo ga na 6 enakih delov. En del testa na loparju potresemo s skuto in namažemo s

smetano. Pokrijemo ga z enim izmed ostalih pet delov testa in ga pri tem še tanjše razvlečemo. Robove porežemo. Nato spet nadenemo s skuto in smetano. Pokrijemo z drugim delom testa. Ponovimo dokler ne porabimo vsega testa. Zadnjo plast testa namažemo samo s smetano. Gibanico damo z loparja v toplo krušno peč. Pečemo dobre ¼ ure. Ko vzamemo gibanico iz peči, spodaj obrišemo pepel, po vrhu pa jo namažemo s smetano in zrežemo. Kjer ni peči, naredimo gibanico v okrogli plitvi posoditepsiji. Ponudimo toplo ali mrzlo.

Vampi v kisli juhi s krompirjem

Sestavine: 1 kg vampov, 1 čebula, 3 stroki česna, lovorov list, 8 dag olja ali masti, 1 sesekljana čebula, sladka paprika, 5 dag moke, majaron, limonina lupinica, voda ali juha, ½ kg krompirja, paradižnikova mezga, peteršilj

Vampe skuhamo skupaj s čebulo, česnom in lovorovim listom. Kuhane zrežemo na tanke rezance. Na maščobi najprej zarumenimo sesekljano čebulo, dodamo vampe, jih potresemo s papriko in pražimo. Prepražene pomakamo in zalijemo. Odišavimo z majaronom, limonino lupinico in peteršiljem. Solimo in dodamo na kocke zrezan krompir. Nazadnje dodamo še paradižnik in okisamo.

Danijela Stojnić

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI

Stari mlin

Besedilo Dr. Ferry Souvan

Glasba V. & S. Avsenik

Zelo počasi

Tam za gozdom ob poto — ku
Ti poto — ček, ki ga že — neš

D d E em A a⁷ D d D d E em

stari mlin mi še sto — ji, z mahom je že ves po — ra — ščen mi spomin bu — di.
po — ješ pe — sem kot nekda j, o de — kle — tu, o mla — do — sti, ki ju ni na — zaj. — Ta —

A a⁷ D d D G em E a⁷ A D D d

ka ži — vo spominjaš me, ka — ko objemal svoje sem dekle. Kar ču — dim se, da več ga ni, a

H e⁷ A a H e⁷ E A a H e⁷ A a

po — tok žu — bo — ri, o mlado — sti in o sre — či, stari mlin pa zdaj molči, a v spomin mi

D H E A a⁷ D d E em A a⁷ D d

še priča — ra mlade, srečne dni.

G em A a⁷ D d E em A a⁷ D d

SLOVENSKI POSLOVNI KLUB

Na sestanku Slovenskega poslovnega kluba dne 3. septembra 2009 v Hotelu Intercontinental, dvorana Atlantik/Pacifik, so na dnevnem redu bile predstavitve:

- Dr. Miroslav Prokopijević, Inštitut za evropske študije v Beogradu, Tema: Ali se vidi konec ekonomske krize?
- Dr. Sima Avramović, Pravna fakulteta Univerze v Beogradu, Tema: Retorika in sposobnost javnega nastopa
- Ana B. Bovan, konsultantska hiša „Bovan Consulting“, Tema: Organizacijska komunikacija tekom krize

Izredno zanimive so bile predstavitve na sestanku 29. oktobra 2009:

- Jasna Matić, ministrca za telekomunikacije in informacijsko družbo, Tema: Dosedanje aktivnosti Ministrstva za telekomunikacije in informacijsko družbo

ter načrti za prihodnost.

- Dr. József Györkös, državni sekretar Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Slovenije, Tema: Predstavitve aktivnosti ministrstva na področju informacijske družbe

- Samo Hribar Milič, generalni direktor, Gospodarska zbornica Slovenije, Tema: Predstavitve gospodarstva Slovenije in IT sektorja Slovenije.

Naslednji sestanek je bil 26. novembra 2009 z naslednjimi predstavami:

- Oliver Dulić, minister za okolje in prostor Republike Srbije, Tema: Dosedanje aktivnosti Ministrstva za okolje in prostor Republike Srbije in plani za bodočnost;
- Vesna Perić, direktorica Agencije za tuje investicije in promocijo izvoza Srbije (SIEPA), ter Igor Plestenjak, direktor

Javne agencije Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI), s pozdravnimi nagovori;

- Slobodan Vučićević, Predsednik Grupe Droga Kolinska in predsednik uprave družbe Droga Kolinska a. d., Tema: Droga Kolinska, priložnosti in strateške prednosti na srbskem tržišču.

Vladimir Uršič

USTANOVljen POSLOVNI KLUB SLOVENIJE IN VOJVODINE

Ob ustanovitvi Poslovnega kluba Slovenije in Vojvodine je bil 19. novembra 2009 prirejen sprejem v svečani dvorani Mestne hiše v Novem Sadu. Klub je s pozdravnim nagovorom predstavil njegov predsednik, g. Rajko Marić.

Poslovni klub Slovenije in Vojvodine je ustanovljen kot združenje gospodarstvenikov, z namenom skupnega pospeševanja napretka dela in poslovanja, usklajevanja posebnih in skupnih interesov ter medsebojne izmenjave izkušenj. Vojvodina je, kot gospodarsko pomembno področje Republike Srbije, še posebno atraktivna za tuje naložbe, predvsem pa za slovenske partnerje, ki že s svojo navzočnostjo na srbskem trgu, po mnenju evropskih

ekspertov kažejo, da je investiranje v Srbiji smotrna naložba.

Na slovesnosti so govorili g. Miroslav Vasin v imenu vlade AP Vojvodine, g. Branimir Mitrović v imenu parlamenta Vojvodine, ter v imenu Mesta Novi Sad g. Marko Narandžić. Prebrane so pozdravne čestitke, ki so jih poslali g. Samuel Žbogar, minister za zunanje zadeve, dr. Boštjan Žekš minister za Slovence v tujini in Zdenko Pavček, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije.

Za prijetno glasbeno vzdušje sta poskrbela prof. Florjan Balazh na violini, s soprogo, vokalno solistko Marto Balazh.

Vladimir Uršič

IX. VSESLOVENSKO SREČANJE V DRŽAVNEM ZBORU

V Državnem zboru 2. julija je potekalo že IX Vseslovensko srečanje z naslovom *(Pre)živeti integracijo in asimilacijo*, ki ga je pripravila državnozborna Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Srečanja se je udeležilo veliko številko Slovencev iz zamejstva in tujine, strokovnjakov in uglednih gostov iz sveta politike.

Po *Zdravljici*, ki jo je lepo zapel kvartet *Hartmann'ce*, je nekaj uvodnih misli na temo integracije in asimilacije nanizal predsednik Državnega zbora Pavel Gantar. Med drugim je izrazil prepričanje, da sta trma in želja po preživetju močni lastnosti Slovencev, ne glede na to, kje živijo, po drugi strani pa je res tudi to, da se asimilaciji sploh ni enostavno upirati. Naslednji je vse prisotne pozdravil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš. Ustavil se je ob misli, da je biti Slovenec lepo, a težko, in ob tem izrazil željo, da bi bilo lepo, če bi veljal samo prvi del te misli. Po njegovem mnenju bi se zato morali vsi skupaj potruditi. »Ker če bo biti Slovenec težko, potem v odprtem svetu ne bomo obstali. Mi ne želimo in ne moremo preživeti kot narod mučenikov,« je še dodal. Nadaljeval je z nekaj dejstvi, ki nas navdajajo z optimizmom: število otrok, ki se vpisujejo v slovenske šole zunaj Slovenije, se veča, večja se tudi število tistih, ki se želijo naučiti slovensko, in vedno več je tudi tistih, ki želijo pridobiti slovensko državljanstvo.

Predsednik Komisije Državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Miro Petek je ponovil misel, da se je integraciji ali/in asimilaciji težko upreti, zmotno pa je mnenje, da je samo prek asimilacije možno napredovati na socialni lestevici. Rekel je. »Veliko oziroma skoraj vse je odvisno od nas samih. Če smo prepričani, da je naša kultura enakovredna in enako močna, kot so druge, nam po tej poti ne bi smelo groziti nič hudega.«

Tone Mizerit iz Buenos Airesa, urednik tednika *Svobodna Slovenija* je govoril na temo »Živeti v dveh svetovih« je ugotovil, da smo Slovenci že od naselitve naprej pravzaprav narod priseljencev, kot so priseljenci tudi Slovenci, ki živijo po svetu. »Usoda Slovencev ni zanimala niti Dunaja niti Beograda in šele leta 1907 je začela delovati Rafaelova družba in precej let za njo Slovenska izseljenska matica. Po osamosvojitvi so Slovenci v zamejstvu in po svetu dobili svoje mesto v slovenski ustavi, imamo Komisijo za odnose s Slovenci in zakon o Slovencih v zamejstvu in po svetu, imamo Svet za Slovence v zamejstvu in Svet za Slovence po svetu, edino zastopstvo v Državnem zboru še ni uresničeno.« David Bandelj je spregovoril o temi »Živeti in (iz)umirati med Slovenci v Italiji«. Usoda slovenske manjšine v Italiji je po njegovem mnenju vse prej kot rožnata. »Biti manjšinec majhnega naroda ni lahko: za Italijane smo nedefinirani Slovani, zakonsko določena dvojezičnost je samo na papirju in tako dalje. Matična država je za manjšino zelo daleč in premalo skrbimo za jezik.« Janja Žitnik Serafin z Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU je podrobno predstavila še vedno aktualne integracijske koncepte Louisa Adamiča, ki ga je označila za praočeta ameriškega multikulturalizma. Adamič je veliko razmišljal in pisal o priseljevanju in priseljenjih ter o njihovi vlogi pri razvoju Amerike. Menil je, da priseljenci predstavljajo hrano za razvoj ameriške družbe, pri tem pa ni spodbujal niti izolacionizma niti asimilacije. Menil je tudi, da uporaba tujega jezika sama na sebi še ne ogroža slovenstva. Identiteta naroda po njegovem ni nekaj

statičnega, ampak se stalno razvija in spreminja.

Mag. Vladimir Smrtnik, član sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Avstrije, je spregovoril o integraciji in regionalizaciji v okviru manjšinskega vprašanja. Med drugim je poudaril, da smo Slovenci lahko zelo ponosni na svoje dosežke, saj še nikoli nismo imeli tako dobrega položaja kot sedaj, pa čeprav je potrebno še veliko stvari spremeniti. Besedo je za njim povzel Milan Ribič, predsednik Slovenske Pristave v Clevelandu (ZDA). Predstavil je delček zgodovine priseljevanja Slovencev v Združene države Amerike ter se osredotočil na trenutno situacijo tamkaj živčih Slovencev. Poudaril je, da so mnogi Slovenci, tudi mladi, zelo ponosni na svoje korenine. Nacionalna zavest se je okrepila predvsem po osamosvojitvi Slovenije.

Dragica Motik iz Zavoda RS za šolstvo je predstavila delovanje Zavoda na področju učenja slovenščine za Slovence izven meja Slovenije. Še posebno je izpostavila spletno stran stičišča (www.zrss.si/slovenscina), kjer je mogoče pridobiti številne informacije o poučevanju in učenju slovenščine. Marko Filli iz RTV Slovenija pa je predstavil možnosti spremljanja slovenskih TV programov v Evropi in drugje po svetu.

Predsednik komisije Miro Petek je ob koncu srečanja predlagal dva sklepa, ki sta se nanašala na asimilacijo in integracijo ter tretjega, ki je opredelil nadaljevanje prizadevanj za spremembo ustave, da bi slovenski parlament medse sprejel tudi predstavnike iz zamejstva in sveta.

Udeleženci so se nato do poznega večera zadržali v avli Državnega zbora, kjer je sproščena beseda tekla ob prigrizku in pijači. Porodila se je tudi ideja, da bi se vsake nekaj let organiziralo obsežnejši večdnevni seminar, saj je en dan premalo, da bi se lahko prisluhnilo vsej aktualni problematiki, ki tare Slovence v zamejstvu in po svetu.

Sara Herman

RADOST EVROPE

Davnega leta 1968 se je v tedanjem "Domu pionirjev", današnjem "Dečjem kulturnom centru Beograda," porodila ideja o mednarodni otroški manifestaciji z naslovom "Radost Evrope," s katero se od takrat v Beogradu obeležuje 5. oktober, svetovni dan otroka.

Igre, pesmi, prijateljstvo, razumevanja drugega in drugačnega ter otroška ustvarjalnost so sinonimi za radost Evrope, srečanje otrok od 7-14 let.

Vsako leto v začetku oktobra beograjski otroci v svojih družinah gostijo vrstnike iz cele Evrope in tako tudi otroke iz Slovenije, ki s sabo prinašajo zvok, gib, sliko, kulturo in običaje svoje države. Oktobra 2009 je v okviru prireditve Radost Evrope otroški kulturni center gostil baletni studio Mojce Horvat iz Ljubljane. Na prireditvi je nastopala baletna skupina "Mojca Junior". Tako sta dva otroška kulturna centra na veliko veselje otrok in odraslih pokazala svojo ustvarjalnost in jo v šestih dnevih programa delila z drugimi na ulicah, trgih in dvoranah Beograda.

Violeta Krstić
Prevedla Bojana Vuković

Počastitev spomina na slovenskega pionirja letalstva EDVARDA RUSJANA

V spomin na slovenskega pionirja letalstva Edvarda Rusjana so 5. julija 2009 na njegov grob položili vence veleposlanik Republike Slovenije Miroslav Luci, županova pomočnica Radmila Hrustanović, predstavniki Zveze letalcev Srbije in Beograda ter predsednik Zveze slovenskih oficirjev iz Brežic Ernest Ferik.

Pred sto leti (1909) se je Rusjan podal na svoj prvi polet z motornim zrakoplovom; obletnice se spominjajo po vsej Sloveniji.

- Slehernega od nas sanje vodijo na razne strani, Edvarda Rusjana pa so sanje povedle v nebo, saj si je že kot deček predstavljal, da preletava tisto, kar je najlepše nad nami. Zadnjega poleta, žal, ni dokončal. Umrli je v Beogradu in naše mesto se ga spominja z velikim spoštovanjem. Vsako leto se tukaj zberemo v počastitev njegovih sanj in zgodaj pretrgane mladosti - je dejala Hrustanovičeva.

Predsednik Zveze slovenskih oficirjev iz Brežic Ernest Ferik je povedal, da je to društvo leta 2005 iztrgalo pozabi njegov grob in ga obnovilo ter postavilo kip. Edvard Rusjan se je ponesrečil leta 1911 ob poletu nad Kalemegdanom.

Ostale so zabeležene njegove zadnje besede neposredno pred poletom: "Tudi če v Srbiji umrem, mi ni žal, ker umrem v svoji državi." Pokopan je na Novem groblju v Beogradu.

Nov spomenik Edvardu Rusjanu je postavljen na pobudo Zveze slovenskih oficirjev in „Vazduhoplovnog saveza Srbije“ s podporo mesta Beograda, Veleposlaništva Republike Slovenije in Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov.

Rusjan je v Beograd dopotoval 5. januarja 1911; na železniški postaji ga je pričakala množica navdušenih meščanov. Sprejel ga je tudi kralj Peter Prvi Karadorđević. Čeprav je tistega 9. janu-

arja bilo zelo slabo vreme, je bilo sklenjeno, da Rusjan poleti in Beograjčanom predstavi svojo zrakoplovsko večino.

Na žalost je močan sunek vetra zlomil krilo in njegovo letalo je strmoglavilo; Edvard je postal prva žrtev jugoslovanskega letal-

stva. Pogreba se je udeležilo okrog 14.000 ljudi, v tistem času vsak peti prebivalec prestolnice.

Prevedel Jurij Devetak

PREDSTAVITEV DOKUMENTARNEGA FILMA O CERKVAH V SESTAVI BEOGRAJSKE NADŠKOFIJE

Članom in prijateljem Društva Slovencev "Sava" se je ponudila priložnost, da so videli projekcijo dokumentarnega filma avtorja Stipe Ercegovića o katoliških cerkvah v sestavi beograjske nadškofije, kar so jim omogočili predstavniki Skupnosti Hrvatov v Beogradu "Tin Ujević".

Predstavljen je Nadškofijski ordinariat, ki je v zgradbi nekdanjega avstro-ogrškega veleposlaništva, danes v ulici Svetozara Markovića 20. V nedavno prenovljeni stavbi je posebej znamenita dvorana "Evropa" oziroma mozaik, ki jo krasi. Delo je izdelal umetnik p. Marko Ivan Rupnik in prikazuje svete zaščitnike Evrope.

Katedrala beograjske nadškofije je bila

do leta 1988 cerkev Kristusa Kralja v Krunski ulici, od tedaj pa je katedrala: cerkev Vnebovzeta Blažene Device Marije na Neimaru, znana kot "francoska cerkev", ki naj bi bila v spomin francoskim in srbskim borcem, padlim na Solunski fronti. Zaradi vojne in povojnih prilik ni bilo mogoče nadaljevati z deli vse do leta 1987. Prenova cerkve - zunanja in notranja ureditev - je potekala po načrtih slovenskega arhitekta Franca Kvaternika.

Poseben pomen ima frančiškanska cerkev sv. Antona Padovanskega (na Crvenom krstu), zgrajena iz fasadne opeke in po načrtih slovenskega arhitekta, mojstra Jožeta Plečnika. Zvonik je visok 52

metrov (posebnost: odmaknil se je za 45 cm od cerkve); na vrhu stoji križ iz belega jekla (3,7 m). Bronasti kip sv. Antona (2,75 m), delo znanega kiparja Ivana Meštrovića, stoji nad glavnim oltarjem.

V filmu so predstavljene še ostale štiri cerkve v Beogradu: Kristusa Kralja v Krunski ulici, sv. Petra apostola v Makedonski ulici, sv. Jožefa Delavca na Karaburmi ter sv. Cirila in Metoda na Banovem brdu - Čukarici.

Po projekciji so navzoči prisluhnili skladbam Josipa Komnenovića, ki jih je izdelal na lesenih instrumentih lastne izdelave.

Vladimir Smole
Prevedel Jurij Devetak

SLOVENSKA SMUČARKA MATEJA SVET V BEOGRADU

Nekega dne v decembru so me znanci poklicali, če bi prevajala Mateji Svet, ker bo prišla odpret Expo zima na beograjskem sejmu in pri tem bo imela še nekaj intervjujev na televiziji. Pravijo, da ne zna srbsko. Takoj jo poiščem na spletu (kateri letnik je že, pa saj smo vsi tiste čase znali srbohrvaško): Mateja Svet [matéja svét], slovenska alpska smučarka, * 16. avgust 1968, Ljubljana, Slovenija.

Njene besede naj bi prevajala simultano v srščino, v živo. Kar zahtevna naloga zame, ki pri tem nimam nič izkušenj, a gospa, ki me je poklicala, je tudi sama prevajalka, in me je zelo opogumila. Z mešanimi občutki sem sprejela nalogo.

Še isti dan naj bi se srečala z Matejo. Spet sem malo pobrskala po spletu in na Wikipediji je njen življenjepis.

Prvi vidnejši uspeh je Mateja doživela že leta 1984, ko je postala mladinska svetovna prvakinja v veleslalomu, istega leta pa je

nastopila tudi na olimpijskih igrah v Sarajevu. V sezoni 1985/86 je v veleslalomu v Jasni v slovaških Visokih Tatrah dosegla prvo slovensko žensko zmago v svetovnem pokalu. Istega leta je dobila tudi zadnjo tekmo sezone v kanadskem Bromontu. Leta 1987 je na svetovnem prvenstvu v švicarski Crans Montani osvojila kar tri medalje. Poleg srebrne v veleslalomu, je prismočala še do bronu v super veleslalomu in slalomu. Leto kasneje se ji je na olimpijskih igrah v kanadskem Calgaryju za las izmuznila medalja v veleslalomu, ji je pa uspelo priti do srebrne slalomске medalje. V sezoni 1987/88 je osvojila mali kristalni globus v veleslalomski razvrstitvi. Na svetovnem prvenstvu v Vailu leta 1989 je postala svetovna prvakinja v slalomu, v veleslalomu pa je stopila na najnižjo izmed zmagovalnih stopničk, potem, ko so zaradi dopinga diskvalificirali tretje uvrščeno Francozinjo Christelle Guignard. Po koncu sezone 1989/90 je pri zgolj 22

letih zaradi nesoglasij s Smučarsko zvezo Slovenije končala tekmovalno kariero. Skupaj je v svetovnem pokalu osvojila 7 zmag in 22 uvrstitev na zmagovalni oder.

Ima hčerko Taro (rojena 1998). Končala je študij delovne terapije na visoki šoli za zdravstvo.

Prvi od njenih štirih intervjujev je bil na RTS-u v oddaji Beograjska kronika, ki jo vodi Rada Đurić. Zato smo se našli kar tam pred studiem. Matejo je spremljal Boris Strel – prav tako legenda slovenskega - jugoslovanskega smučanja. Ni bilo dosti časa za spoznavanje, kajti Rada jo je takoj posadila na svoj kavč in novinarsko profesionalno pripravila za nastop. Vse skupaj je trajalo nekaj minut, a vseeno sem dobila prvi vtis o Mateji. Zadržana punca, ki zgleda zelo športno, mladostno za svoja leta in popolnoma v formi. Že od daleč se vidi, da je navajena slave, popularnosti in biti v središču pozornosti. Sedaj živi v Ljubljani in dela kot delovni terapevt in skrbi za psihično zdravje ljudi, s športom pa se ukvarja le še rekreativno.

Njen naslednji intervju je bil še tisti večer v televiziji Pink na dnevniku. Vprašali so jo, če se je ljudje še spominjajo, če jo spoznajo na ulici in odgovorila je diplomatsko, da uživa u anonimnosti. Pri prevajanju sem imela veliko tehničnih težav, a ker je bilo vse zelo kratko, se to mogoče niti ni opazilo. Nisem slišala njenih odgovorov in prazprav sem si njene odgovore izmišljala, oziroma sem jih formirala po spominu na pogovor pred oddajo.

Naslednji dan je imela intervju na B92 v oddaji "Dizanje", kjer se je slučajno srečala z mariborskim županom Francom Kangletom in tako je bilo celo jutro na tej televiziji v znamenju Slovencev, onadva sta stara znanca, saj je župan zelo naklonjen

športnikom in se trudi organizirati naslednjo Univerzijado v Mariboru.

Zadnji intervju je bil na televiziji Fox v reality showu Survival. Mateja se nekako ni ujela v koncept oddaje, saj sploh ne spremlja podobne oddaje, ni vedela za kaj gre, a voditelj Ivan Ivanović je bil zelo simpatičen in jo je vključil v dogajanje na sceni. Povedal ji je celo vic o Primožu Ulagi (še en športnik, ki se ga Beograjčani spomnijo), ki ga še ni slišala.

Zaključek njenega obiska v Beogradu je bila otvoritev sejma nove in rabljene smučarske opreme. Po krajšem ogledu sejma so ji ponudili smučko, na katero se je podpisala. Poleg njenega podpisa so bili podpisi Stenmarka, Križaja in drugih velikih asov smučanja in bila je zelo počaščena, da se je našla v njihovi družbi.

Pri otvoritvi sejma naj bi izrekla znamenite besede: "Razglašam, da je sejem odprt," in ker je želela pokazati dobro voljo in hvaležnost za lep sprejem, me je prosila, da jo naučim, da ta stavek izgovori v srbsčini. Vadili sva ga v avtu, vendar, ko je bilo potrebno, da ga pred množico obiskovalcev in novinarjev izgovori, se ji je zapletlo in tako sem videla, da tudi ona, tako slavna zvezda, ni čisto odporna proti tremi.

Poslovala se je zadržano, kot je bila več čas, in imela sem občutek, da je z mislimi že v Ljubljani ali pa kje drugje na kakšnem drugem športnem dogodku. Ničesar nam ni odkrila, kar smo se vsi spraševali – zakaj je pri 22 letih tako naglo prekinila uspešno kariero. To zgodbo verjetno poznajo samo njeni najbližji, sama pa se Mateji Svet na žalost v 24 urah nisem uspela kaj dosti približati.

Katarina Pandurov

UGRIZNIMO V SLOVENŠČINO

Poletne šole slovenskega jezika v Ljubljani že 28 let organizira Center za slovenščino. Leta 2009 je tečaj potekal od 29. junija do 24. julija 2009 pod naslovom „Ugriznimo v slovenščino“. S tem ugrizom je vsak dobil nekaj novega od Slovenije - neke nove besede, nekaj novega iz slovenske kulture, nove prijatelje.

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik deluje v okviru Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. V centru obstajajo jutranji tečaji, jesenske šole, zimske šole, spomladanske šole, poletne šole, popoldanski tečaji, individualni pouk. Specializirani jezikovni tečaji so namenjeni specifičnim

naslovnikom in imajo posebne cilje, kot je priprava na izpit iz znanja slovenščine. Na spletni strani www.centerslo.net lahko preberete več o vseh tečajih. Hvaležni smo Centru za slovenščino za štipendijo in za priložnost, da smo lahko poglobljali znanje slovenščine.

Poletna šola je namenjena vsem, ki jim slovenščina ni prvi jezik in se iz najrazličnejših razlogov želijo naučiti slovenskega jezika ali svoje znanje slovenščine izpopolniti, spoznati Slovenijo in njeno kulturo, hkrati pa preživeti dva prijetna poletna tedna v Ljubljani. V tej poletni šoli je bilo 148 udeležencev iz 33 različnih držav, in sicer iz: ZDA, Avstrije, Italije, Srbije, Nemčije, Hrvaške, Brazilije, Švice, Španije, Nizozemske, Makedonije, Kanade, Argentine, Francije, Uzbekistana, Rusije, Češke, Slovaške, Avstralije, Grčije, Bosne in Hercegovine, Irske, Anglije, Mehike, Bolgarije, Zelenortskih otokov, Črne gore, Danske, Benina, Belgije, Švedske, Finske, Slovenije. Iz DS „Sava“ iz Beograda smo se tečaja udeležili: Natalija Keržlin, Sanja Ratković, Sara Herman in Blaže Ivanovski. Širok spekter predavanj je ponujal možnosti učenja tako začetnikom kot tistim, ki osnove slovenskega jezika že poznajo in bi radi svoje znanje le izpopolnili. 40-urni tečaj je trajal 2 tedna, v dveh terminih: 29. 6.–10. 7. in 13.–24. 7. Razdeljen je bil na spoznavanje jezikovnih struktur in konverzacijo. Vsako popoldne smo imeli na voljo tudi izbirni popoldanski tečaj, dve dodatni šolski uri pouka na dan.

Nastanjeni smo bili v Dijaškem domu Poljane, ki je v neposredni bližini Srednje zdravstvene šole, kjer je potekal tečaj.

Tečaje so vodili strokovno usposobljeni in zelo prijazni lektorji, ki se že več let ukvarjajo s poučevanjem tujcev. Na spoznavnem večeru se je vsaka država predstavila s tradicionalnim običajem, mi smo se predstavili s tradicionalnim plesom iz Srbije - kolom.

Prvi dan smo opravili razvrstitveni test. Glede na rezultat smo bili razvrščeni v izpopolnjevalno skupino. Na koncu uspešno opravljenega tečaja smo dobili uradno potrdilo o udeležbi na tečaju slovenskega jezika na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Izšel je tudi naš bilten „Pošopis“, ki je sestavljen iz domačih nalog vseh udeležencev tečaja.

Vsako popoldne po pouku smo imeli na voljo predavanja in delavnice, kjer smo spoznavali Slovenijo in njeno kulturo v najširšem smislu, spoznavali smo kulturne običaje in navade, se srečali z zanimivimi Slovenci in gledali slovenske filme.

Obiskali smo uredništvo časopisa Dnevnik, ki je eden od osrednjih dnevnih časnikov v Sloveniji s petdesetletno tradicijo. Velja za levosredinsko usmerjeni časnik, katerega naklada je okoli 60 000 izvodov. Dnevno ga prebere okoli 150 000 ljudi.

Bilo je dovolj časa tudi za zabavo, sprostitvev in sklepanje prijateljstev. Nekega dne so naši vodiči preizkušali naše alpinistične možnosti. Odpeljali so nas do Šmarne gore. Šmarna gora je med

Ljubljančani najbolj priljubljen hrib. Ko smo prišli na vrh, smo poskusili slavne šmarnogorske preste, popili zelo dober zeliščni čaj, predvsem pa uživali v razgledu na ljubljansko kotlino in gore. Naša vodička nam je povedala zanimivo legendo o nastanku Šmarne gore.

„Tako naj bi bila v davnih časih na mestu Šmarne gore velika ravnina, ki jo je ustrahoval velikan Hrust. Nadenj se je odločil spraviti nek pogumni mladenič. Zalezal je velikana, ko je ta spal na drugi strani Save. Še preden pa je prišlo do boja, je velikan kihnil in mladeniča je odneslo na drugi breg. Togotni Hrust je za njim začel metati skale. Lučal jih je čez Savo ves dan, nato pa je z enim samim korakom stopil preko reke in nametane skale zložil na kup, da je nastala visoka gora. Pred večerom je stopili na njen vrh in se razgledal z njega, nato pa se je pogreznil v notranjost gore. Na tistem mestu je še danes sedlo, ki deli Šmarno goro na Grmado in Goro.“

Na delavnici slovenskih plesov se nam je predstavila Akademska folklorna skupina France Marlot. Tradicionalni slovenski plesi so zelo raznoliki. Najzanimivejši so plesi iz Rezije, kjer plesalci menjavajo svoja mesta in se nikoli ne primejo.

V okviru ogleda Plečnikove Ljubljane smo se podrobneje seznanili z večino stvaritev slovitega ljubljanskega in svetovnega arhitekta Jožeta Plečnika. Rad je uporabljal raznovrstne, predvsem naravne materiale. Univerzitetna knjižnica je eno od Plečnikovih najpomembnejših del. V cerkvi sv. Frančiška Asiškega je Plečnik zasnoval vse tri oltarje.

Zaključek Poletne šole je bil na Cekinovem gradu. Vsaka skupina se je predstavila na poseben način in prikazala, kaj se je naučila. Tudi naši asistenti so pripravili nekaj za nas – kratek program, v katerem so povedali, kako so oni preživeli 14 dni z nami, kako jim je vsaki dan prinesel nekaj novega, kako so se bali, da se ne bojo mogli sporazumeti, ampak starejši profesorji so jim povedali, da če vse drugo odpove, še vedno imajo roke. Na koncu smo vsi skupaj uživali v dobrem slovenskem vinu in druženju z novimi prijatelji.

Natalija Keržlin
Sanja Ratković

Halo, tukaj slovenski Mediteran!

XVI Poletni tečaj slovenskega jezika je potekal na slovenski obali v Kopru od 13 do 26. julija 2009. Tečaj sta organizirala Fakulteta za humanistične študije Koper in Znanstveno-raziskovalno središče Koper Univerze na Primorskem.

Tečaj je odprt za vse, ki bi radi spoznali Slovenijo, njene prebivalce ter njihov jezik in kulturo. Širok spekter predavanj ponuja možnosti učenja tako začetnikom, kot tistim, ki osnove slovenskega jezika že poznajo in bi radi svoje znanje le izpopolnili. Spodnja starostna meja za sprejem v tečaj je 15 let, zgornje ni. Štirideset urni tečaj traja 2 tedna, razdeljen je na spoznavanje jezikovnih struktur in konverzациjo. Dopoldansko delo poteka v obliki lektorata, popoldnevi pa so namenjeni individualni pomoči. Večere popestrijo delavnice slovenske literature, ljudske glasbe, gledališča filma in folklore. Ob koncu uspešno opravljenega tečaja udeleženci dobijajo potrdilo o udeležbi in 3 kreditne točke (ECTS).

Na dvotedenskem tečaju beležijo že tri leta približno enako

udeležbo; vsako leto se ga udeleži okrog 60 oseb. Poletnega tečaja slovenskega jezika na Slovenski obali z naslovom Halo, tukaj slovenski Mediteran se je leta 2009. udeležilo 62 posameznikov iz 17 držav. Udeleženci so prišli med drugim tudi iz Avstrije, Italije, Nemčije, Belgije, Španije, Finske, Švedske, Srbije in Argentine.

Pred tečaji se je odvijala že četrta Poletna šola META Humanistika (MEditeranska poletna šola Teoretske in Aplikativne humanistike), na katero vabimo vse, ki želijo poglobiti svoje znanje na področju humanistike in družbenih ved ter izpopolniti svoje znanje slovenščine. META Humanistika je potekala pred Poletnimi tečaji, in sicer od 29. junija do 11. julija. Tema je bila "Vode v Sredozemlju". Program poletne šole se deli na skupni plenarni del: Perspektive sobivanja na območju kontaktnih prostorov Sredozemlja, in tri različne sklope: Sklop A: Voda - pokrajinske danosti in ekonomsko-geografski vidiki; Sklop B: Percepcija/e vode v antropološkem in zgodovinskem kontekstu Mediterana. Sklop C: Reprezentacija vode v mitologiji, literature in jeziku Poletna šola je namenjena

dodiplomskim in podiplomskim študentom, raziskovalcem in predavateljem na področju humanistike in družboslovja. Predavatelji so predavali v angleškem jeziku.

Sara Herman
Jelena Hajdinjak

Poletna šola v Kopru

Julija 2009 sem se udeležila dvotedenskega poletnega tečaja slovenskega jezika „Halo, tukaj slovenski mediteran“ v Kopru. Domov sem se vrnila sem se zelo zadovoljna – lepo sem se imela in sem se tudi veliko naučila. Kot veste je stik z jezikom najpomembnejši, če se ga hočete naučiti! Še posebej meni, ki študiram slovenščino.

Lahko rečem, da mi je bližina morja tudi veliko pomenila, saj brez njega ni enako. Sonce, plaža, poletje... kaj bi več! Šli smo v Piran, na izlet z barko, to mi je ostalo v živem spominu. Kdor je hotel, je plaval na odprtem morju, kako avanturistično! Jedli smo ribo, pili vino... popoln užitek!

Vse je bilo zelo dobro organizirano, ne le tečaj in names-

titev (in zelo zelo prijazno osebje), tudi ekskurzije, izleti, srečanja (pesniška, literarna, folklorna, umetniška...), ki jih je vsak rad obiskoval. Vzdušje je bilo veselo, učili smo se skozi šalo in zabavo. Vsi so bili sproščeni. Lektorji so bili, po moje, točno takšni, kakršni bi morali biti. Ne preveč strogi, ne preveč mehki, z izkušnjami!

Tudi nočno življenje je bilo treba doživeti, oziroma raziskati. Koper je bolj tiho mesto, ravno prav za počitnice in oddih. Toda v okolici je veliko barov i diskotek, predvsem v Portorožu, kamor sem pogosto šla s prijateljico.

Spoznala sem veliko ljudi, in zdaj smo še v stiku, z nekaterimi sem pa postala zelo dober prijatelj. Veliko nas je bilo iz nekdanjih jugoslavanskih republik, kar mi je bilo zelo všeč. Bili su tudi iz drugih krajev – s Češke, Poljske, Madžarske, iz Avstrije, Nemčije, Belgije, Ukrajine, daljnje Argentine, pa tudi iz ZDA... Sploh ni bilo pomembno kdo ima koliko let, samo, da je dobre volje!

Z veseljem bi se rada spet udeležila tečaja „Halo, tukaj slovenski Mediteran“! Obiščite ga tudi vi! LEP POZDRAV!

Snežana Goršek

Skozi mladinsko poletno šolo v nekaj stavkih

V Slovenijo smo prišli z avtobusom. S taksijem smo se peljali do dijaškega doma Poljane. Prvi dan sem počival, ker sam bil zelo utrujen. Vseeno sam šel na spoznavni večer. Spoznal sem nekaj novih prijateljev.

Naslednji dan smo v šoli pisali test, po kateremu so nas razvrstili v skupine. Jaz sem bil skupina 5. Z mano so bili tudi Sara Trkmič, Jovana Vujanov, Sara Krstić iz Beograda. Bile so tudi tri punce iz Makedonije, dva fanta iz Bosne, fant s Hrvaške in še en fant in deklica iz Srbije. Potem smo šli na bazene.

Tretji dan smo šli v Olimje, kjer smo si ogledali samostan in čokoladnico. Obiskali smo Aquapark Olimje. Med poletno šolo smo šli tudi na Bled. Tam smo se sprehajali, potem smo šli na kosilo. Prostega časa smo imeli toliko, da smo se sprehajali okoli Blejskega jezera. Naslednji dan smo šli v trgovinski center BTC na kegljanje in potem nakupovat.

Zadnji dan smo imeli poslovilni večer. V poleni šoli sem spoznal veliko prijateljev. Tudi naslednje leto bi rad šel v Mladinsko poletno šolo v Ljubljani.

Matija Đukanović, I. letnik gimnazije

Drugič v Ljubljani

Del poletnih počitnic sem preživela v Ljubljani. Že drugič sem se udeležila Mladinske poletne šole. Pouk slovenščine zjutraj in izleti popoldan so bili izjemna priložnost, da se s pomočjo profesorjev in asistentov učimo slovenski jezik, spoznavamo kulturo in tradicijo Slovenije.

Spoznala sem nove prijatelje s celega sveta. Nekaterim sem jaz bila v pomoč pri učenju, drugi so pomagali meni. Vsi smo se veliko naučili in se lepo zabavali.

Sara Trkmič, III. letnik glasbene gimnazije

Poletna šola ob najdaljši slovenski reki

Jaz se imenujem Viktor Ravnjak. V poletni šoli sam bil dvakrat. V Kostanjevici na Krki je bilo zabavno. Šli smo na plažo, peljali smo se s čolni in vsak večer smo gledali film v slovenščini. Lahko smo bili tudi v veliki športni dvorani. Tam smo bili vsak dan. V šoli smo se učili pesmice. Bili smo v cerkvi sv. Jakob in sv. Miklavža. Velikokrat smo šli v trgovino. Dali so nam učne liste, hodili smo po celi Kostanjevici in bili smo zelo utrujeni. Vsak dan smo šli na sladoled. Ogledali smo si Kostanjeviško jamo. Potem smo plesali. Kostanjevica je najmanjše mesto v Sloveniji, ampak ima najdaljšo reko v Sloveniji, imenuje se Krka. Krka izvira v Sloveniji in se pri Brežicah izliva v Savo. Njena pot se začne in konča v Sloveniji.

Viktor Ravnjak, 11 let

Iz Makedonije v Ljubljano, potem v Beograd

Nedelja, 28. junija 2009. V poletno šolo v dijaškem domu v Ljubljani smo učenci iz Makedonije prišli prvi. Namestili smo se v sobah. Ker smo prišli pred 12. uro, smo odšli v mesto in se sprehajali do 18. ure. Potem smo se vrnili v dom. Prišli so še drugi učenci.

V ponedeljek so nas razvrstili po skupinah in potem smo odšli na ogled Ljubljane. Vsak dan od ponedeljka do petka smo imeli ob devetih do pol enih jezikovni tečaj, potem smo imeli različne zabavne in športne dejavnosti. V ponedeljek zvečer smo imeli spoznavni večer. Potem smo obiskali hišo eksperimentov, tam je bilo zelo zabavno. Šli smo v Kranj, ogledali smo si gledališko predstavo o bratih Rusjan. Bila sta prva slovenska letalca. Konec tedna smo šli na izlete. V soboto smo šli na celodnevni izlet na Bled. Tam smo imeli dovolj prostega časa, pa smo se jaz in moji prijatelji sprehajali in si ogledali Blejsko

jezero. V nedeljo smo šli na celodnevni izlet v Olimje, tudi tam smo se lepo imeli. V ponedeljek spet smo imeli jezikovni tečaj, potem smo imeli plesno delavnico. Imeli smo tudi turnir v odbojki, šli smo na obisk BTC-ja, gledali smo nastop dijakov iz Argentine, poslušali smo koncert skupine Pushlushtae. V četrtek, to je bilo 9. junija, smo si ogledali Etnološki muzej in tam imeli delavnico. Zvečer smo imeli poslovilno zabavo in koncert.

V petek in soboto so učenci odhajali domov. Učenci iz Makedonije smo šli zadnji iz Ljubljane in v četrtek prišli nazaj domov.

Septembra sem z bratom Viktorjem začela obiskovati pouk slovenščine v DS »Sava« v Beogradu.

Ana Ravnjak, 14 let

BORIS PAHOR – ZAMEJSKI PISATELJ

Življenje in delo Borisa Pahorja, znanega slovenskega pisatelja iz zamejstva, je zelo težko povzeti v kratkem časopisnem članku. Že dvakratni nominiranec za Nobelovo nagrado za književnost, akademik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, imetnik vrste pomembnih domačih in tujih priznanj, med njimi tudi Legije časti, je gospod Pahor predvsem veliki borec za

slovenski jezik v zamejstvu, kjer od rojstva živi, ter velik nasprotnik vsake oblike diktature, dolgoletni častni predsednik Mednarodnega združenja jezikov in kultur manjšin, pa tudi človek, ki je pritegnil 5 milijonov gledalcev, ko je gostoval na italijanski televiziji, predavatelj, ki je samo lani imel več kot 100 predavanj, osebnost, ki spoštuje skromnost in delovnost.

Kot Slovenec, pripadnik nacionalne manjšine, je v rojstnem Trstu doživel številne krivice, o katerih govori v svojih zapiskih in intervjujih. Kot sam pravi, piše o ponižanih in užaljenih, predvsem o Slovencih s Primorskega, ki so 25 let doživljali fašistično etnično čiščenje.

Med Drugo svetovno vojno se je priključil jugoslovanski vojski, del vojne pa je preživel v strašnih pogojih nemških in francoskih nacističnih taborišč. Po vo-

jni se je boril za demokratično Slovenijo, zaradi kritike Kardelja pa doživel preganjanje tadanjih oblasti.

Šele moderna Slovenija ga je zares sprejela kot svojega in mu podelila priznanja in čast. Boris Pahor – pisatelj, je znan po svojih številnih knjigah: Vila ob jezeru (tiskana v 50-ih letih prejšnjega stoletja tudi v Beogradu), Moj tržaški naslov, Mesto v zalivu, Spopad s pomladjo, Zibelka sveta, Dihanje morja, Notranji odmevi... so samo nekateri med naslovi. Najbolj prevajana Pahorjeva knjiga je vsekakor Nekropola, ki je ravno za ta literarni večer izšla v založbi Klett, prevedli pa so jo štirje mladi prevajalci: Jelena Budimirović, Ivana Veličković, Jana Kobal in Slobodan Novokmet.

Maja Đukanović

Literarni večer z Borisom Pahorjem, Beograd, srbski PEN center, 16. september 2009.

Prostori srbskega PEN centra so bili premajhni za številne spoštovalce osebnosti in dela pisatelja Borisa Pahorja, ki je beograjsko občinstvo počastil z gostovanjem v prostorih srbskega PEN centra 16. septembra letos. Tržaški pisatelj je v Beogradu predstavil srbski prevod svojega dela Nekropola, ob tem pa spregovoril o vsem, kar je pred leti zapisal v tem romanu iz leta 1967.

Zbrane je v imenu centra PEN pozdravil predsednik Predrag Palavestra, o knjigi pa je spregovoril prof. dr. Mihajlo Pantić. Slednji je Nekropolo opisal kot moralni poziv, ohranitev spomina, težko knjigo o morbidnosti človeškega uma in najtemnejši plati evropske zgodovine. Kot je sklenil Pantić, je knjiga skozi pisateljevo preizpraševanje občutka krivde, ker je ostal živ, tudi zgodba o ohranitvi dostojanstva in upanja.

Na najpomembnejše iz Pahorjevega življenja nas je spomnila dr. Maja Đukanović, poudarila pa je pomen izida prevoda Nekropole v srbski jezik. Odlomke iz Nekropole je navdihnjenno v slovenščini in srbsčini bral znani srbski igralec Svetozar Cvetković, ter nas za hip postavil v strahote taborišča.

Predstavitve sta se udeležila tudi ministra za kulturo Slovenije in Srbije, Majda Širca in Nebojša Bradić. Slednji je izrazil zadovoljstvo zaradi prihoda veterana slovenske književnosti, kar vidi tudi kot dober začetek realizacije podpisanega programa sodelovanja Srbije in Slovenije v kulturi v letih 2009-2011. Minister je opozoril na Pahorjevo vztrajnost, da gre vedno po lastni poti in da, ne glede na vse vojske, ki so šle mimo, ostane zvest slovenskemu patriotizmu in kozmopolitizmu.

Zbranim v srbskem centru PEN je pisatelj, ki ga je Univerza v Ljubljani predlagala za kandidata za Nobelovo nagrado, govoril o strahotnih mučenjih, ki jih je preživel v koncentracijskem taborišču, o spominih na holokavst, o fašizmu in nacizmu. Borec za ohranitev slovenskega jezika in pravice manjšin, ki je nekoč pričal o strašni diskriminaciji v Italiji, je na literarnem večeru v Beogradu med drugim poudaril, da so razmere danes zelo drugačne in da v oddajah italijanskih televizij lahko svobodno govori o fašizmu. Tamkajšnji časniki tudi pogosto objavljajo njegove članke o strahotah iz druge svetovne vojne.

Dogodek sta omogočila Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Veleposlaništvo Republike Slovenije v Republiki Srbiji, v organizaciji pa je sodelovalo beograjsko Društvo Slovencev „Sava“.

MIKLAVŽ

Miklavž je prišel ...

Vsako leto praznujemo svetega Miklavža. Letos smo pripravili igrico „Gospod Zajček in gospodična medvedka.“ Slovenska osnovna šola Kapela je izdala to zgodbo v več jezikih – iz slovenščine jo je v srbsčino prevedel učenec iz DS „Sava“ Matija Dukanović.

Zajček je bila Ana Mihajlović, medvedka pa Teodora Radivojević. Pesmice je pela Ivana Graovac. Jaz sem bil pripovedovalec. Medvedki so bili fantje: Pavle, Petar in Nikola Slijepčević ter Jovan Totić. Pri izdelavi scene je pomagal Istok Totić. Kostume nam je posodila slovenska OŠ Maksa Pleteršnika Pišce.

Publika je bila zadovoljna, mi pa še bolj, ko prišel Miklavž in smo dobili darila.

Luka Pandurov, I. letnik gimnazije

Gospod Zajček in gospodična Medvedka

Za predstavo smo se pripravljali približno mesec dni, tako da smo imeli dovolj časa za pripravo. Odločila sam se za vlogo Zajčka, ker je vesel in razigran. Zajček v predstavi je čist in je malo preveč urejen.

Treme pred predstave nisem imela, strah pa me je bilo, da bom pozabila besedilo. Predstava se je zaključila, publika je naš trud nagradila s ploskanjem. Miklavž pa nas je obdaril z lepimi darili.

Ana Mihajlović, 13 let

KOMORNI ZBOR IPAVSKA V SRBIJI

Vsako leto septembra je na sporedu eden izmed najstarejših glasbenih festivalov v Srbiji: "Mokranjčevi dani" (dnevi). Festival prirejajo v Negotinu, rojstnem mestu Stevana Mokranjca (1856-1914), najbolj slovečega in verjetno tudi najbolj priljubljenega srbskega skladatelja zborovske glasbe. Odprtje festivala vedno vključuje skupni popoldanski nastop vseh gostujočih zborov v vrtu Mokranjčeve hiše, kjer zapojejo njegovo Šesto rukovet (venček pesmi). V tej rukoveti so zbrane pesmi o hajduku Veljku, junaku iz Negotina, ki se je boril proti Turkom. Zvečer občinstvo v dvorani Kulturnega doma spremlja posebno popularno "Natpevanje". Gre za tekmovanje amaterskih zborov, katerega se zadnja leta udeležuje vse več zborov iz inozemstva, predvsem iz sosednjih in bolj oddaljenih slovanskih držav.

V zadnjih treh letih so se *Mokranjčevih dnevov* udeležili kar štiri slovenski zbori. Vsakič smo imeli predstavnika na tekmovanju. Leta 2007 je nastopal slovenski zbor *Hrast* iz Doberdoba v Italiji; leta 2008 – *Cantemus* iz Kamnika, in leta 2009 zbor *Ipavska* iz Vipavske doline. Omenjeni četrti ansambel je bil Akademski pevski zbor Primorske univerze v Kopru, ki je v Negotinu z dirigentom Ambrožom Čopijem imel samostojni celovečerni koncert. Občinstvo in kritiki so nastop spremljali z ovacijami in superlativi. Zbor se je predstavil tudi beograjski publikli v katedrali na Neimaru.

Leta 2009 so se *Mokranjčevi dnevi* začeli 11. septembra, na "Natpevanju" je tekmovalo pet zborov. Srbijo je predstavljal en sam zbor – *Canticum novum* iz Beograda; z Madžarske je nastopil zbor *Mecsek* iz mesta Pécs, s Hrvaške *Jeka primorja* iz Rjeke, iz

Makedonije zbor *Vardar* iz Skopja in iz Slovenije Komorni zbor *Ipavska* iz Vipavske doline, ki ga vodi Matjaž Šček. Prvič po dolgih letih je Televizija Beograd v živo prenašala tekmovanje na svojem Drugem programu in da je program spremljala avtorica teh vrstic.

Od takrat je minilo že pol leta, a še vedno ostajata v zelo jasnem spominu dve pesmi iz programa *Ipavske*: vesela, duhovita pa tudi virtuoza *Dodolina pjesma* Davora Bobića in, predvsem, *Petnajsta rukovet* Stevana Mokranjca ki je bila to leto obvezna skladba tekmovanja. Začetek rukoveti je takoj odkril mehko in polno zvočnost ansambla, že v zadržani dinamiki. Z vsako novo zvočno sliko, novim ritmom ali novo vsebino teksta in glasbe, so se odkrivale neslutene plasti barv, karakterjev, glasbenih izrazov. Posebno presenečenje je bila izvrstna dikcija, ne samo v jasnosti in ritmični preciznosti, temveč tudi v skoraj perfektnih akcentih, kar je v tujih jezikih težko doseči.

Po tekmovanju je bilo potrebno čakati na odločitev žirije. Najvišjo oceno in titulo zmagovalca je zaslužil ravno Komorni zbor *Ipavska*!

Že naslednji večer (12. septembra) je zbor nastopil v beograjski katedrali, v cerkvi *Blažene Djevice Marije*, v nedeljo, 13. septembra, pa v glavni koncertni dvorani v Novem Sadu - v Sinagogi. Za ta dva celovečerna programa je Matjaž Šček sestavil izredno rafiniran program. Razen dveh sakralnih pesmi Lauridsena in Grečaninova ter že omenjenih skladb Mokranjca in Bobića so poleg programa, ki so ga peli v Negotinu, Vipavci predstavili še štiri slovenske klasike, in sicer Antona Lajovica, Marija Kogoja, Rada Simonitija in Lojzeta Lebiča ter vrsto uspešnih priredb narodnih pesmi Alda Kumarja, Hilarija Lavrenčiča, Bogdana Pračka in Ambroža Čopija.

Zbor nas je fasciniral s stabilno intonacijo, perfektno kontrolo ritma in dinamike, mehko in razgibano frazo, hkrati pa z "nalezljivo" radostjo petja in sproščenostjo, ki jo srečate le pri pravih zaljubljenih v glasbo.

Zmagovalci "Natpevanja" na *Mokranjčevih dnevih* so naslednje leto povabljeni v Negotin, da pripravijo celovečerni koncert. Komorni zbor *Ipavska* in Matjaž Šček bodo torej septembra 2010 spet v Srbiji. Upajmo, da bodo svoj program ponovili v Beogradu in Novem Sadu in da bo publika pravočasno opozorjena, da takega glasbenega užitka nikakor ni treba izpustiti.

Neda Bebler

PRVA SRBSKO-SLOVENSKA ZNANSTVENA KONFERENCA

(Mednarodna znanstvena konferenca, Muzej "Stara vas" Sirogojno, 31.8. – 3. 9. 2009)

V prekrasnem ambientu Muzeja na odprtem "Stara vas" v Sirogojnu (jugo-zahodna Srbija), edinem muzeju te vrste v Srbiji, so se ob koncu avgusta 2009 zbrali ugledni etnologi in antropologi, zgodovinarji, umetnostni zgodovinarji, folkloristi in etnomuzikologi, na Mednarodni znanstveni konferenci (udeležilo se je 60 znanstvenikov iz 10 evropskih držav). Organizatorja te znanstvene konference sta bila Etnografski inštitut Srbske akademije znanosti in umetnosti iz Beograda, ter gostitelj - Muzej "Stara vas" Sirogojno.

Delo je potekalo v treh vzporednih sekcijah. Prva sekcija - Terenska raziskovanja (izziv-rezultat-praksa) je obravnavala redefiniranje in vpogled v terenske izkušnje. Druga sekcija je delala v okviru Sedme srbsko-bolgarske konference - Kulturna dediščina in nacionalna identiteta: vzporedno raziskovanje v Bolgariji in Srbiji. Tretji oddelek, za naše bralce vsekakor najbolj zanimiv, je bila Prva srbsko-slovenska konferenca - Srbi v Sloveniji in Slovenci v Srbiji: etnološka raziskovanja identitete in pogled na stanje v poklicu, katera je zbrala kolege iz Slovenije in Srbije, in je rezultat bilateralnega znanstvenega sodelovanja med Etnografskim inštitutom SANU in Inštitutom za slovensko narodopisje ZRC SAZU (o čemer smo že pisali v prejšnjih številkah Biltena).

Predstavljeni so prispevki o vprašanih zgodovine etnologije v Srbiji in Sloveniji (dr. Ingrid Slavec Gradišnik, dr. Jurij Fikfak), glasbene kulture (mag. Anica Sabo, dr. Mladena Prelić, mag. Ivan Đorđević, mag. Srđan Radović), o organiziranju emigrantov (dr. Mojca Ravnik, Saša Poljak Istenič, mag. Mirjana Pavlović), o poučevanju vizualne etnografije (dr. Naško Križnar), o Srbih v Sloveniji (mag. Milina Ivanović Barišić, dr. Jadranka Đorđević, dr. Dragana Radojičić), o jugonostalgiji Srbov in Slovencev (dr. Lada Stevanović), ter o zbrisanih (mag. Marta Stojić). Zelo opazen je bil prispevek članice našega Društva, mag. Anice Sabo, skladateljice in glasbenega teoretika, izredne profesorice na Fakulteti za glasbeno umetnost v Beogradu, ki nam je, z audio prezentacijo, govorila o Slovenskih skladateljih v Srbiji - Davorinu Jenku, Mihovilu Logaru in Zlatanu Vaudi, ki so, vsak na svoj način utrdili vzpostavitev kulturnih povezav med Slovenijo in Srbijo, ki traja do danes. Poleg primarnega skladbeniškega ustvarjanja, name je nakazala tudi druge vidike njihovega angažiranja, kot so delovanje s pevskimi zborom, različne oblike pedagoškega delovanja, ter obsežno organizacijsko-družbeno delo.

Davorina Jenka, skladatelj in dirigenta, Slovenca s panslovenskimi prepričanji, ki je štirideset let živel in ustvarjal v Beogradu in Pančevu, je predstavila dr. Mladena Prelić, s poster-prezentacijo *Kako pomnimo Davorina Jenka*. Seznanila nas je z oblikami v katerih se Davorin Jenko in njegovo delo do današnjih dni pomnijo v Srbiji in Sloveniji: spomeniki, ki so postavljeni v njegovo čast, zaznamovanje obletnic, poimenovanje šol in ulic z Jenkovim imenom, pa tudi popularnost in recepcija njegovega glasbenega dela. Med drugim je on skladatelj prve slovenske in prve srbske himne - *Naprej zastava Slave in Bože pravde*.

Sirogojno je mesto v občini Čajetina, v turističnem delu Zlatibora, planinskega področja na jugo-zahodu Srbije, doma in v tujini znano po Muzeju na odprtem "Stara vas" (www.sirogojno.org.yu). Ta muzej je ocenjen kot institucija z najvišjo kategorijo - spomenik izjemnega pomena za zgodovino in kulturo naroda Srbije in je edini te vrste v Srbiji.

V Muzeju narodnega gradbeništva v Sirogojnu so zbrane in razstavljene stare vaške stavbe z Zlatibora, njihova arhitektura, notranja urejenost stavb, način preurejevanja in organizacija družinskega življenja ljudi, značilnih za gorsko-planinska območja.

Kot rezultat terenskih raziskav Saše Poljak Istenič in dr. Mojce Ravnik, ki se sta leta 2008 mudili v Beogradu in se pogovarjali s člani Društva "Sava" ter njihovimi družinami, sta nastali znanstveni nalogi *Pomen društev za izseljence - Društvo Slovencev Sava, Beograd* in *Pogled v malo znana poglavja iz življenja Slovencev v Srbiji*. V prvi nalogi Saša Poljak Istenič govori o pomenu Društva Sava za ohranjanje identitete (slovenski jezik in kultura, kulturno-umetniško ustvarjanje, izobrazba), pa tudi o zelo aktivnem delu članov na ustanovitvi nacionalnega sveta Slovencev v Srbiji.

Prispevek dr. Mojce Ravnik ima dva dela. V prvem govori o otrocih iz Prekmurja, ki so s svojimi družinami bili zaprti v taboru Šarvar na Madžarskem med II. svetovno vojno. Osvobodila jih je Srbska pravoslavna občina iz Novega Sada in jih nastanila pri družinah v različnih vaseh v Bački, kjer so bili, vse do konca vojne. Drugi del, napisan po bivanju v Beogradu, je o posameznikih in njihovih družinah v Beogradu od I. svetovne vojne do danes, kjer je predstavljen delček izjemno živopisnih motivov - od načina naseljevanja, integracije v novo okolje, adaptacije, finančnega preživljanja, vzpostavitve socialnega omrežja, vse do odnosa do krajev v Sloveniji, v katerih so njihove korenine. Nalogi sta ponazorjeni s fotografijami, ki dopolnjujejo predstavitev o življenju Slovencev v Srbiji.

Poleg dela v sekcijah z znanstvenimi in strokovnimi prezentacijami, so si udeleženci Konference in obiskovalci Muzeja ogledali razstavo publikacij iz knjižničnega sklada Etnografskega inštituta SANU in knjige ter filme in digitalne natise Muzeja v Sirogojnu avtorice Biljane Milenković-Vuković, etnologinje in višje bibliotekarke Etnografskega inštituta SANU. V rustičnem ambientu Rastlinske lekarne, enem od centralnih objektov Muzeja, okrašenem z ročnimi deli, ki so lastništvo Muzeja na odprtem prostoru (kot so posebne majhne preproge, preslice, tkani robčki, vretena, žlice, posode in drugi predmeti za vsakdanjo uporabo) so bile razstavljene publikacije.

Poleg glavne razstave publikacij Etnografskega inštituta SANU sta bili še dve tematsko- razstavni celici, ki sta bili v soglasju s koncepcijo Konference: celotna tiskana produkcija srbsko-bolgarskega znanstvenega sodelovanja in natisi o Slovencih v Srbiji/Srbih v Sloveniji. Iz vitrine s slovenskimi in srbskimi publikacijami posebno poudarjamo: Biltene društva Slovencev v Srbiji, monografije *Slovinci v Beogradu*, *Slovinci glasbeniki v Nišu in okolici*, *Štiri matere ena ljubezen*, potem priloge iz serijskih publikacij (*Slovinci v Beli Crkvi*, *Valjevci in Slovinci...*). Srbsko ustvarjalstvo v Sloveniji je bilo predstavljeno s časopisoma *Mostovi* in *Besede* ter z monografijo *Panorama srpske književne reči u Sloveniji*.

Prispevki predstavljeni na Prvi srbsko-slovenski konferenci - Srbi v Sloveniji in Slovenci v Srbiji bodo objavljeni v strokovni reviji *Traditiones*, v založbi Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Biljana Milenković Vuković

Prevedla: Snežana Goršek in Marko Hadžić

NA PLANINCAH...

Jalovec 24. – 26. 07. 2009

Lansko leto nam ni uspelo, letos pa smo se le povzpeli na Jalovec - in vreden je vseh poskusov!

Skupina šestnajstih planincev iz Beograda je dopotovala v Ljubljano z nočnim vlakom. Nekateri izmed nas so bili prvič v Sloveniji, zato jim je bilo še posebej zanimivo, da si ogledajo slovensko prestolnico.

Popoldan smo se ob vročem vremenu odpeljali z avtobusom preko Kranjske Gore na Vršič in se namestili v Poštarskem domu 1688 m nad morjem. Torej že pravo planinsko okolje in nič več vroče. V sveže obnovljenem domu in dobrih posteljah smo hitro zaspali. Kmalu nas je zbudila nevihta, zelo močen dež ter grmenje. Vsak pri sebi si je mislili, da tudi tokrat z Jalovcem ne bo nič.

Kljub temu smo vstali ob 5. uri in se še v poltemi in oblačnem vremenu odpravili proti Zavetišču pod Špičkom, 2064 m visoko približno 10 km daleč, po kamniti poti najprej skozi gozd, potem pa grmovje in travo. Teren je sicer bil moker, toda rahla sapa je hitro posušil skale, kar je najbolj pomembno za varen vzpon.

Prijazne oskrbnice v zavetišču so nam postregle s kavo. Obenem je to bila zadnja priložnost za oskrbo z vodo, ker je naprej vse suho. Oblakov je bilo čedalje manj in planinsko sonce je že močno žgalo.

Na začetku poti nas je na skalah pozdravil rdeč napis: »Lepota gora - to je Slovenija, Jalovec pa kralj gora.«

Hitro smo se prepričali, da je ta napis zelo utemeljen.

Že na začetku pravega vzpona smo srečali varovalne vrvi in kline, ki so nas spremljali skoraj do vrha. Jalovec je mogočna skala, ki pa ni kompaktna, temveč je krušljiva, razpokana in zdrobljena. Vsepovsod je večje ali manjše premično kamenje. Zaradi tega na nekaterih zelo izpostavljenih delih poti sploh ni mogoče pritrčiti vrvi ali klinov. Drobnopremično kamenje je še posebej nevarno na nagnjenih skalah, preko katerih je treba hoditi. In posebnost Jalovca je kamenje, ki pada. Zaradi tega smo imeli varovalne čelade, vrvi ter druge pripomočke za lastno varovanje. Prehodili smo nekaj snežnih zaplat. Sneg mehak, drseč, pa še na strmih pobočjih ... Iz zaplat se cedi voda ter v majhnih slapovih hiti v dolino. Tudi tukaj so v najhujših skalah prekrasne planinske cvetnice, samevajo na kakšnem kamnu in čakajo na pridne žuželke.

Pred vrhom smo morali prehoditi (nekateri preplezati) ozki greben, na njegovi levi strani, kakšnih 1000 m nižje, je bila dolina Koritnice na desni pa dolina Trente.

Toda ko smo prispeli na vrh, sta bila ves trud in strah poplačana. Po dežju je bil zrak izredno čist in razgled je bil prav čudovit. Nešteto vrhov v Sloveniji, Italiji in Avstriji. Vmes pa globoke alpske doline in vasice ter manjša mesta kot na dlani. V daljavi je bil viden severni del Jadrana! Temno modro nebo pa je bilo polno manjših belih oblakov, ki jih je gnal veter ter so nenehno spreminjali oblike. Vsakič, ko si pogledal v nebo, je bil drugačen prizor. Občudovali smo mogočen Triglav pa tudi bližnji Mangart, na katerem smo lepo videli druge planince.

Na vrhu nas je bilo trinajst planincev. Vsi smo bili zelo zadovoljni, da se nam je tokrat posrečilo priti na vrh. Nekateri prvič na tako resnem vrhu. Naredili smo veliko posnetkov in čas je hitro menil. Morali smo se vrniti. Toda sestop je vedno bolj tvegan kot vzpon in je treba veliko bolj paziti. Še posebej, ker smo bili že vsi nekoliko utrujeni in je koncentracija upadla.

Spet smo srečali kozoroge, ki so se pred nami umaknile višje ter mimogrede odrinili nekaj kamnov, ki so prek nas zgrmeli v dolino. Ker ni bilo časa za umik, so nas, na srečo, zadeli le manjši kosi in smo imeli le lažje poškodbe. Poplačali smo Jalovcu tudi s krvjo!

Na koncu poti pred zavetiščem je bil drugi napis na skali: »Hodi v planine, dokler je še čas, ker prišel bo čas, ko ne bo več čas, in kmalu bo ta čas,« ki je nas, starejše, s svojo kruto resničnostjo še posebej prizadel.

V zavetišču smo zaradi utrujenosti ostali nekoliko dlje, pač pa nas je čakalo še 10 km do doma na Vršiču. Tam smo prispeli

O P O M B A

V prejšnji številki Biltena (št. 13), je kot prevajalec besedila Člani društva „Sava“ obiskali kulturno-zgodovinske spomenike vzhodne Fruške gore (s. 22) namesto Dušanke Tomić podpisano Branko Zorko. Opravičujemo se Dušanki Tomić in bralcem.

Uredništvo

od 21. uri, skoraj v temi. Zelo, zelo utrujeni, po 15 urah prehojenih skoraj 30 km in 1700 m vzponov.

Naslednji dan smo počivali in uživali v lepem vremenu in gorskem zraku okoli doma. Drugi vrhovi so ostali za naslednjo priložnost.

Odpravo je organiziral in vodil Mirko Detiček.

Branko Zorko

Ivana Graovac, 10 let, Društvo Sava Beograd, II nagrada na novembrskem likovnem natečaju Slovenske izseljenske matice

V tej številki Biltena objavljamo imena tistih članov, ki so preminili in nas zapustili ali pa se preselili v neki drugi, upamo, boljši svet, kakorkoli kdo od nas to dojema. Objavljamo imena tistih, o čigar odhodu smo obveščeni. Hkrati vas prosimo, da nas obvestite, če veste še za kakšne člane društva, ki so umrli. Informacija naj vsebuje: ime in priimek, datum in kraj rojstva in smrti.

Milena Radić ★10.09.1914 Krško – † 26.12.2009 Beograd
Mihailo Mešiček ★15.12.1937 Beograd – † 09.2009 Beograd
Božidar Novaković ★31.05.1947 Beograd – † 23.11.2009 Beograd